Nr. 178 (7060)

WARSZAWA, SOBOTA 19 CZERWCA 1937 r.

ROK XLI

OPŁATA POCZTOWA UISZCZONA GOTÓWKĄ.

NIECH ŻYJE RZĄD ROBOTNICZY I WŁOŚCIAŃSKI

REDAKCJA przyjmuje interesantów od 12 i pół do 2-ej po południu.
Za zwrot rękopisów Redakcja nie odpowiada
ADMINISTRACJA czynna od 9—5 bez przerwy, w soboty do 3 popoł.
KASĄ czynna od 12 do 2-ej.

Cena numeru 10 groszy

ROBOTNIK

CENTRALNY ORGAN P.P.S.

PROLETARJUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

Wydawca: Rada Naczelna P. P. S.

NIECH ŻYJE SOCJALIZM!

WARSZAWA, UL. WARECKA NR. 7
REDAKCJA — tel. 5.06-70
DYREKCJA — 2.20-13
ADMINISTRACJA — 5.13-80
DRUKARNIA — 2.76-43
KONTO CZEKOWE W P.K.O. 175
Pocztowe Przekazy Rozrachunkowe
Urząd Pocztowy Warszawa I Kartoteka N. 117

Cena numeru 10 groszy

Warunki prenumeraty: w Warszawie z odnoszeniem miesięcznie zł. 2.50, bez odnoszenia zł. 2.20 na prowincji miesięcznie zł. 2.50, zagranicą zł. 5.60. Za zmianę adresu 50 gr.

Oddziały: „NAPRZÓD" Kraków, ul. Sw. Tomasza 11-a „GAZETA ROBOTNICZA" Katowice, ul. Teatralna 12. „ŁODZIANIN" Łódź, Al. Kościuszki 29. „ROBOTNIK PIOTRKOWSKI" Piotrków Tryb. ul. Piłsudskiego 64 „ROBOTNIK RADOMSKI" Radom, ul. Kelles-Krauza 1. „ROBOTNIK POZNAŃSKO-POMORSKI" Poznań, ul. Stroma 24

Ceny ogłoszeń: Za wiersz wysokości 1 milimetra w tekście gr. 50, zwyczajne 40, nekrologi do 60 mm. gr. 20, powyżej 60 mm. gr. 30, drobne za wyraz 20 gr. Poszukiwanie i zaofiarowanie pracy bezpłatnie. Ogłoszenia tabelaryczne o 50 proc. drożej. Układ ogłoszeń tekstowych i zwyczajnych 6-szpaltowy. Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada

W pięknej masce

Czego chcą OZONiści z „K. Porannego"? Niskich płac! Zniszczenia związków!

My, socjaliści, znamy się na maskach ideologicznych. Wiemy doskonale, że często piękna „ideologia" w ustach burżuazyjnych działaczy jest, jak się wyrażał Marks, „NADBUDOWĄ" (Ueberbau) do bardzo poziomych klasowych apetytów. Taka piękna ideologia — zawsze „państwowa", zawsze „narodowa", zawsze „religijna" — jest często ładną świąteczną szatką, sukienką, przykrywającą po prostu klasowy interes burżuazji.

Dawno więc zdemaskowaliśmy to, co się kryje pod „narodem" w art. 1 napuszonej „Karty Pracy" Mussoliniego! Albo co kryje się pod słowami „Volk" (naród) lub „Blut unl Boden" (krew i gleba) u Hitlera. No i czym w rzeczywistości jest „narodowa" sukienka naszej endecji.

Niedawno zjawił się OZON i uderzył w piękne, kuszące tony „Zjednoczenia Narodowego". Rozpoczęła się era „konsolidacji". Nasza socjalistyczna publicystyka atoli odrazu wskazała na pierwiastki „solidaryzmu" w znanej deklaracji, i to solidaryzmu dość dziwnego (pamiętamy owe słowa: robotnik i pracodawca zasiądą przy jednym stole itd.). Deklaracja ostro zwróciła się przeciw walce klasowej — oczywiście ze strony robotników.

Tok, maska ideologiczna OZON-u była dość „ażurowa", przejrzysta. Wiedzieliśmy co ona znaczy. Swej opinii, w granicach wiadomej możliwości, nie ukrywaliśmy. I czekaliśmy, aż wreszcie jakiś dość miarodajny a niecierpliwy OZONista zdejmie bodaj na chwilę maskę i wypowie wyraźnie swe „credo" klasowe. Kawę — na ławę!

Tymczasem obserwowaliśmy, jak feudalne „Słowo" wraz z „Polityką" starało się użyć OZONu do rozgrywek z t. zw. „lewicą" rządu. Jak „Czas" — właśnie onegdaj — dopatrywał się w OZONie tamy przeciw demokracji w Polsce. Obserwowaliśmy te manewry feudałów i im bliskich żywiołów z zainteresowaniem. A, więc na tym ma polegać — „zjednoczenie narodu"!... Narodu czy grup posiadających?

Czekaliśmy dalej na bardziej jeszcze bezpośredni atak na lud pracujący. No i oczywiście, nie omieszkał nadejść. Dziennikiem, pono tymczasowym, OZONistów warszawskich jest „Kur. Poranny". We wczorajszym numerze znajdujemy tam nader ciekawy artykuł, godny przeczytania przez robotników, p. t. „SPRAWIEDLIWY PODZIAŁ CZY ZWIĘKSZENIE DOCHODU SPOŁECZNEGO". Samo to „CZY" jest oczywistym nonsensem: wszak można dążyć do sprawiedliwszego podziału przy jednoczesnym zwiększeniu globalnego dochodu społecznego! Ale na czym polega główna teza szlachetnego OZONisty? Oczywista na tym, że należy zrezygnować ze sprawiedliwego podziału i wszystko ofiarować na rzecz powiększenia dochodu społecznego. Czytamy wyraźnie:

Na czele dzisiejszych potrzeb społecznych Polski trzeba postawić kwestię zwiększenia dochodu społecznego, a nie sprawiedliwy podział istniejącego.

Oczywiście ,to zwiększenie dochodu społecznego (zasada słuszna) będzie zapewne zwiększeniem dochodu kapitalistów. Ale naszego OZONisty to nie trapi. Jaki, powiada, może być dochód kapitalistów, skoro (dosłownie)—

„W tym cała rzecz, że w Polsce kapitału prawie niema..."

Niema? ani na G. Śląsku? ani w Łodzi, ani w zagłębiu Dąbrowskim? Same biedaki i paupry.

Ale idźmy dalej. Swoją teorię walki ze sprawiedliwym podziałem autor przedstawia, jako dalszą konsekwencję wiadomej tezy z deklaracji OZONowej przeciw WALCE KLAS. Pisze:

Teoria walki klas, która zrodziła się w ustroju liberalnego kapitalizmu, usprawiedliwiała swe powstanie jako akt samoobrony grupy społecznej, ekonomicznie słabszej. Próby życia jednk nie wytrzymała i za drogę, wiodącą do sprawiedliwości społecznej, uchodzić nie może.

Naturalnie — nonsens. Dzięki walce klasowej proletariat zachodnioeuropejskie zdobył niezmiernie wiele, nawet całkowicie zmienił swą pozycję w społeczeństwie! Czemże jest całe ustawodawstwo robotnicze, jeśli nie wynikiem walki klasowej proletariatu. Chyba nie łaską pańską? P. Z.Rek. (autor omawianego artykułu w „Kur. Porannym") nawet nie spostrzega (może!), że całe jego postawienie sprawy jest w gruncie rzeczy właśnie WALKĄ KLASOWĄ — tylko z tamtej strony, od strony kapitalistów...

Ale dalej w konsekwencji swych cennych wywodów p. Rek. zwraca się gwałtownie PRZECIW ZWIĄZKOM ZAWODOWYM, bo właśnie zmierzają do sprawiedliwszego podziału dochodów. W rozdrażnieniu pisze:

Dzisiejsze związki zawodowe, pomimo, iż mają tak duże ambicje, roli swej nie spełnią, gdyż działalność zawodową sprowadziły do charakteru działalności związku gospodarczego tego samego rodzaju co analogiczne związki kapitału — kartele, zaś polityczną ich działalność, nie można inaczej nazwać, jak destrukcyjną.

„Kartele" p. Rek. naturalnie doczepił tylko dla pozornej „równowagi" („solidarnyzm") i WZYWA DALEJ PAŃSTWO, ŻEBY „UPORZĄDKOWAŁO" ZWIĄZKI. Dlaczego państwo wreszcie nie zrobi z tym wszystkim „porządku? dziwi się p. Rek. Przecie „najpilniejszą rzeczą jest wyprowadzenie świata pracy ze ślepego toru" (tzn. walki o lepszy byt). I tu wyraźnie atakuje—on, OZONista!!! — STARYCH PIŁSUDCZYKÓW: za to, że widocznie mają jeszcze jakąś tradycyjną sympatię do świata pracy:

Być może wywodzi się to stąd, iż wielu ludzi, którzy dzisiaj powołani są do decydowania i niejednokrotnie stoją przed koniecznością decydowania wbrew postulatom t. zw. świata pracy — wahają się, pomni na łączność, jaka ich z tym światem w niedalekiej jeszcze przeszłości wiązała i że sami, z innych zresztą względów, hołdowali teorii walki klas. Ale w polityce, w sprawach dotyczących przyszłości narodu i państwa, nie powinno być miejsca na sentymentalizm. Do przeorganizowania terenu pracowniczego trzeba niezwłocznie przystąpić.

Niesłychane: Oto do czego doszło. Organ ś. p. Stpiczyńskiego w obronie kapitalistów pisze DONOS NA STARYCH PIŁSUDCZYKÓW — że jeszcze mają w sobie trochę zrozumienia dla nędzy świata pracy. Tylko bez „sentymentalizmu"! krzyczy organ OZONu w obronie zysków kapitalistycznych.

Dalej już posunąć się niepodobna. Piękna maseczka „narodowego zjednoczenia" została zerwana — i wyjrzał nagi, chciwy ZYSK.

Do tego niesłychanego artykułu zapewne jeszcze wrócimy. Konieczność powiększenia globalnego dochodu społecznego rozumiemy oczywiście doskonale, ale do czego ma doprowadzić „Państwo i Naród" ,o których deklamują pp. „Rek-owie, — propaganda walki że sprawiedliwszym podziałem dochodu społecznego, walki „bez sentymentalizmu?"

Do zubożenia rynku wewnętrznego? Do rozpaczy mas pracujących — zwłaszcza w obliczu zarysowującej się drożyzny? Do zniechęcenia tych mas, które nie posiadają nawet głosu w Sejmie? właśnie w dobie, gdy tyle się deklamuje o sile i obronności kraju! do głębokich i nieobliczalnych konfliktów socjalnych w kraju? Czy to jest ten „solidaryzm"? Czy to m abyć „zjednoczenie narodowe"?

Dobrze jednak, że dziennik OZONu zdjął swą maskę i ujawnił swą rolę OBROŃCY ZYSKU KAPITALISTYCZNEGO — kosztem interesów ludu i państwa! Jest to dobre „pendant" do „nowej demokracji" p. Hrabyka w tymże piśmie!

K. CZAPIŃSKI

Bohaterska obrona Bilbao

5 ataków na stolicę Basków zostało odpartych

Faszystowscy lotnicy mordują ludność cywilną

Biuro prasowe Rządu baskijskiego komunikuje: ubiegłej nocy samoloty powstańcze, bombardując Bilbao, zabiły i poraniły paręset osób spośród ludności cywilnej w czasie ewakuowania jej do Santander. Sytuacja wojskowa miasta pozostaje bez zmiany. Wojska rządowe bronią bohatersko każdej piędzi ziemi. Po 5 kolejnych atakach, nieprzyjaciel nie zdołał zająć wzgórza Archanda, choć na ten punkt strategiczny rzucono około 100.000 pocisków. W Bilbao pozostała delegacja rządowa, składająca się z 4 radców, tworzących radę obronną. Prezydent Aguirre i inni członkowie Rządu przenieśli się do jednej z pobliskich wiosek, gdzie w nocy odbyli posiedzenie, celem zbadania całokształtu sytuacji. Prezydent przyjmie w dniu dzisiejszym przedstawicieli prasy zagranicznej. Minister handlu udał się do Santanderu, aby zająć się zaopatrzeniem w żywność uchodźców, którzy schronili się do tego miasta.

Korespondent Havasa na froncie Bilbao donosi, że wojska powstańcze, działające na południe od Bilbao, zajęły drogę, prowadzącą do San Sebastian. Zajęto również drogę, wiodącą do Sandomingo i przechodzącą koło tunelu wąskotorowej linii kolejowej, łączącej Bilbao z Eibar. Oddziały powstańcze znajdują się obecnie w odległości 700 metrów od pierwszych domów w Bilbao.

Miasteczko Las Arenas zajęte zostało wczoraj o godz. 16.30. Baskijskie karabiny maszynowe, ustawione w Portugalette na drugim brzegu rzeki Nervion, ostrzeliwały bez przerwy przeciwnika. Jednakże rychło po wkroczeniu do Las Arenas, artyleria powstańcza zniszczyła gniazda karabinów maszynowych w Portugalette i zmusiła ostatnich obrońców do wycofania się.

Przez całe wczorajsze popołudnie artyleria powstańcza ostrzeliwała gwałtownym ogniem wzgórza, położone na południe od Archanda. Następnie samoloty przystąpiły do oczyszczania okopów na stokach górskich, w których Baskowie bronili się rozpaczliwie.

Późnym popołudniem słychać było w Bilbao silne detonacje.

Wybuch na krążowniku

Ministerium obrony narodowej komunikuje: o godz. 15.25 na pokładzie krążownika floty republikańskiej „Jaime 1" nastąpił gwałtowny wybuch, po którym okręt objęty został płomieniami. Z pośród członków załogi 18 poniosło śmierć, a górą 100 jest rannych.

Zycie w Związku Sowieckim

Co twierdzi przewódca socjalistów amerykańskich

Przewódca stronnictwa socjalistycznego w Stanach Zjedn. Norman Thomas, powrócił z pierwszej swej podróży do Związku Sow.

W wywiadzie, udzielonym prasie Thomas oświadczył: **Dyktatura w Sowietach zyskuje na sile, a masy żyją pod terorem i w ciągłym strachu. Ceny artykułów pierwszej potrzeby są bardzo wysokie, gatunek towaru lichy, a ludzie chodzą nędznie ubrani.**

Kulisy samobójstwa Czerwiakowa

Samobójstwo przewodniczącego C. K. W. Białorusi Sowieckiej Czerwiakowa wywołało w Moskwie nie mniejsze wrażenie, niż samobójstwo Gamarnika. Wersja oficjalna ,że Czerwiakow popełnił samobójstwo z powodów rodzinnych, w tutejszych kołach zagranicznych nie znajduje wiary. Samobójstwo Czerwiakowa łączone jest ze sprawą Uborewicza i Gołodzieda oraz aresztowaniem białoruskich komisarzy rolnictwa: Beneka i oświaty Diakowa, którzy zostali zakwalifikowani przez prasę sowiecką jako „najzajadlejsi wrogowie ludu i szpiedzy".

Wersję o prywatnych motywach samobójstwa Czerwiakowa osłabia poważnie sprawozdanie z odbywającego się obecnie zjazdu komunistycznej partii Białorusi. Prasa mińska zamieściła obszerne sprawozdanie z przemówienia sekretarzy komitetów okręgowych, zawiera ono zarzuty pod adresem Czerwiakowa, że jako przewodniczący Centralnego Komitetu Wykonawczego Białorusi Sowieckiej dopuścił do tego, że aparat ten „UTRACIŁ KONTAKT Z MASAMI", że Czerwiakow popełnił szereg BŁĘDÓW POLITYCZNYCH, że na posiedzeniu Centralnego Komitetu partii komunistycznej w r. 1922 (!) nie reagował, gdy Benek występował z programem trockistowskim i obroną Trockiego. — Czerwiakowowi wytoczono również zarzut, że projekty wynalazków z dziedziny obrony kraju, wręczone mu przez wynalazcę Hofmana, przesłał dowódcy miejscowego okr. wojskowego Uborewiczowi i że „BRAK MU BYŁO PRZENIKLIWOŚCI, ABY SIĘ ZORIENTOWAĆ CO DO UBOREWICZA" (!)

Sportowcy niemieccy w roli szpiegów

Czy mecz Berlin-Kraków zostanie zakazany?

W niedzielę, 20 czerwca b. r. odbędzie się na boisku T. S. „Wisła" w Krakowie mecz piłkarski: Berlin - Kraków. Mecz ten jest szumnie reklamowany przez „IKC.". W związku z tym meczem przytaczamy dosłownie naszą notatkę, zamieszczoną dnia 22 maja 1937 roku pod tytułem:

„SZPIEGOSTWO — NOWYM SPORTEM NIEMIECKIM".

W niemieckim piśmie sportowym „Deutsche Radfahrer" pojawił się artykuł p. t. „Przysposobienie wojskowe niemieckich młodych rowerzystów". Artykuł ten zaleca młodym Niemcom, odbywającym wycieczki zagraniczne, by zapamiętywali sobie drogi, ścieżki, wsie i miasta, wieże kościelne oraz inne punkty charakterystyczne tak dobrze, aby je nigdy nie zapomnieć.

Zapamiętaj sobie nazwy miejscowości, rzek, jezior, pagórków i gór. Może przyjdzie ci te wiadomości zużytkować dla dobra ojczyzny. Wjedziesz na most, żartem niby, postaraj się stwierdzić, z jakiego materiału jest on zbudowany. Ucz się mierzyć szerokość wód płynących, czy i gdzie znajdują się brody".

Oto wskazania dla młodych Niemców, udających się zagranicę. I takich o to sportowców sprowadza się do Polski. Cóż na to kompetentne czynniki, które zakazały meczu z drużyną baskijską.

W sprawie tow. Wiechmanna

Protest robotniczych delegatów z 24 krajów

Narada delegatów i doradców technicznych robotniczych z 24 krajów, obecnych na międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie, założyła ostry protest przeciw aktowi gwałtu, którego ofiarą padł tow. Hans Wiechmann.

Uchwalono wysłać następującą depeszę do sekretariatu Ligi Narodów i do polskiego prezydium rady ministrów:

„Delegaci robotniczy, należący do międzynarodowej Federacji Zw. Zawodowych (F. S. I.) z 24 krajów na Międzynarodowej Konf. Pracy dowiedzieli się z oburzeniem o aresztowaniu i wywiezieniu do Niemiec przez policję gdańską posła Wiechmanna, urzędnika Polskich Kolei Państwowych. Wyrażają zdziwienie, że Liga Narodów i Polska, odpowiedzialne za przestrzeganie konstytucji gdańskiej nie interweniowały."

Górskie potoki wezbrały

W nocy z 16 na 17 b. m. spadł w całych Tatrach ulewny deszcz Stacje meteorologiczne zanotowały w Zakopanem opadu 40 mm., przy Morskim Oku 69 mm, wreszcie na halach Gąsienicowej i Chochołowskiej po 42 m..

Skutkiem deszczów wezbrały silne potoki górskie. Niebezpieczeństwa wylewu nie ma. Deszcz pada w dalszym ciągu.

Nie pomogły dywersje

Jedność Małej Ententy

Konferencja premierów 3 państw na pokładzie statku „Karol II"

Po rozmowach, jakie odbyły się na pokładzie statku „Karol 2" między premierem i ministrem spr. zagr. Jugosławii Stojadinowiczem i premierem Czechosłowacji Hodzą, premierem Rumunii Tatarescu i rumuńskim ministrem spr. zagr. Antonescu, wydany został komunikat, który stwierdza, że uczestnicy konferencji stwierdzili swą całkowitą zgodność poglądów na rozpatrywane przez siebie zagadnienia oraz swe pragnienie do zacieśnienia i utrwalenia węzłów, łączących trzy państwa przez koordynację ich stosunków kulturalnych i akcję współdziałania we wszystkich dziedzinach. Potwierdzono również celę akcji politycznej trzech państw, które zmierzają niezmiennie do utrzymania pokoju i obrony granic w ramach swych sojuszów i przyjaźni. Porozumiano się również co do kontynuowania uzgodnionej akcji, zmierzającej do zrealizowania współpracy państw naddunajskich i współdziałania ze wszystkimi mocarstwami, zainteresowanymi w tej sprawie.

Trzej szefowie Rządów stwierdzili ponownie swe głębokie przywiązanie do paktu Ligi Narodów, zaznaczając, że nie zaakceptują żadnej zmiany paktu, któraby nie przyczyniła się do jego wzmocnienia. Trzej szefowie Rządów postanowili odbywać zebrania kolejno w każdym z krajów przez siebie reprezentowanych. Spotkanie potwierdziło ponownie jedność Małej Ententy.

Carofilstwo

Kresowa szlachta znana była przed wojną ze swego carofilstwa. Czy przypominać historię z pomnikiem carowej Katarzyny?

Obecnie Cat w swym „Słowie" wraca do tradycyj carofilstwa. Wychwala cara Mikołaja II w sposób poprostu — bezwstydny:

W tej znienawidzonej przez nas Rosji, ta zapluta przez nas i przez całą Europę dynastja Romanowów *cóż za poczucie odpowiedzialności za państwo za naród (!).* Ten, którego zmasakrowano — Mikołaj II miał niewątpliwie wiele wad, ale *jakież poczucie poświęcenia, honoru, godności (!)* Jakże państwowo-lojalnie pytał się w Tobolsku: Jak zdrowie Aleksandra Teodorowicza?" — jakgdyby Kiereński był najlegalniejszym prezydentem, jak się obawiał jeszcze w wigilię śmierci, że go chcą porwać dla wymuszenia podpisu na traktacie brzeskim. *O! historia zrehabilituje Mikołaja II, jako Rosjanina (!)* Być może, że przez kobietę stracił koronę, ale nie oddałby korony dla kobiety.

Nie chcemy tu o zamordowanym carze powiedzieć wszystkiego, co myślimy. Był słaby, bojaźliwy, chwiejny, zdradliwy. O niczym nie wiedział i niczego nie rozumiał. Sami Rosjanie-monarchiści wyrażali się o nim nieraz pogardliwie. Doprowadził Rosję do klęski.

Pocóż p. Cat odgrzebuje tego zapomnianego nieszczęsnego słabeusza? Czy mamy przypominać stosunek tego *pechowca na tronie* (wojna japońska! wojna światowa! etc.) do Polaków?

Skąd ta „godność?" Skąd ta pewność „rehabilitacji"?

Do „Wozrożdienja" z takim artykułem! albo do innego rosyjskiego monarchistycznego świstka!

Odezwały się chlubne "tradycje"! Poprostu wstyd!

W dobie konsolidacji

Po zjeździe zarzewiaków. Żale „Gazety Polskiej". Same toksyny! Głosy demokratów

Zjazd „Zarzewiaków", znanej centrowej grupy sanacyjnej, odbyty z udziałem min. Kwiatkowskiego i Ulrycha, wywołuje smętne refleksje GAZETY POLSKIEJ. Widać — powiada — PŁYNNOŚĆ nastrojów! Wyczuwa się — o hańbo! — „toksyny" (truciznę) DEMOKRACJI.., Nawet! a to skandal!

Właśnie słowa: płynność i przejściowość — są tu, zdaniem naszym najwłaściwszymi określeniami.

I co drażni poczciwą „Gazetę": zjazd zajął się niby głównie Wsch. Małopolską, a tymczasem, dogadał się DO ZMIANY ORDYNACJI WYBORCZEJ:

U uważnych i myślących politycznie słuchaczy musiał budzić zdziwienie generalny wniosek, jaki z analizy stosunków Ziemi Czerwieńskiej wydobywany był przez małopolskich zarzewiaków: NATYCHMIASTOWA ZMIANA ORDYNACJI WYBORCZEJ I WYBORY DO NOWEGO PARLAMENTU, W KTÓRYCH WYPOWIEDZIAŁABY SIĘ SWOBODNIE WOLA CAŁEGO SPOŁECZEŃSTWA.

Więc, mówiąc z austriacka po galicyjsku: „ausgerechnet" wybory i nowy parlament — TO MA BYĆ PANACEUM (lekarstwo) na wszystkie bolączki i kłopoty Ziemi Czerwieńskiej?...

Rzeczywiście, przykre... dla „Gazety". Widocznie sprawa ordynacji po prostu wisi w powietrzu. Ale — ktoby przypuszczał? — ktoś zażądał nawet ZAWIESZENIA AKCJI OZON-u. Ha! niesłychane.

Jakiś świeżo upieczony Zarzewiak domagał się „zasystowania akcji pułk. Koca" aż do podjęcia jakiejś nieokreślonej „prawdziwej konsolidacji"... Drobny to szczegółlik, ale wymowny przykład owej siejby toksyn i dezorientacji w okresie płynności i przejściowości politycznych stosunków w kraju.

Coś musi być „za kulisami" tego wszystkiego! Sądzi „Gazeta". No, ale nic! znaleźli się mówcy, którzy „zmiażdżyli" owych demokratów. Ale w jaki sposób?

Dowcipnie rzucił pytanie jeden z mówców: a skądże to przekonanie u entuzjastów parlamentarnej demokracji na zjeździe, że naród wybrałby do owego zbawczego sejmu SAMYCH POCZCIWYCH I SOLIDNYCH ZARZEWIAKÓW?...

To ma być argument?! że nie wybiorą swoich? że mogą wybrać ludowców? A więc czysto KOTERYJNA argumentacja.

Rozumiemy żale „Gazety". Ale nie mniej przeto widzimy ,że już cały kraj ogarnia hasło:

NOWA ORDYNACJA! NOWE WYBORY!

Indianie umierają z głodu

napadają na osady dla zdobycia żywności

Z Buenos Aires donoszą, że grupa indian w liczbie około 500 napadła na kolonię Castelli w Chaco, Indianie, którzy dokonali napadu, celem zdobycia żywności wobec panującego wśród nich głodu, wymordowali całą rodzinę, jednego z kolonistów, składającą się z 4 osób. Władze wysłały na miejsce wypadku silne oddziały policji.

Wyrokiem śmierci dla Basków

będzie zdobycie Bilbao

tak twierdzi organ Mussoliniego

Virginio Gayda, omawiając na łamach „Giornale d'Italia" przewidywany upadek Bilbao, twierdzi, że zwycięstwo powstańców mieć będzie trojaki charakter: *wojskowy* ze względu na złamanie pasa fortyfikacyjnego, *ekonomiczny* — ze względu na doniosłość przemysłową miasta, oraz *polityczny* — ze względu na skutki, jakie utrata Bilbao pociągnie za sobą dla stanu moralnego i materialnego wojsk czerwonych. Bilbao, które wraz z okolicą uważać należy za centrum Hiszpanii północnej, było również twierdzą separatystów i silną podporą polityczną Rządu walenckiego. Nie należy zapominać — pisze Gayda, że obecny minister obrony narodowej w Rządzie walenckim Prieto jest Baskiem z Bilbao i temu należy zawdzięczać zawarcie koalicji pomiędzy socjalistami a separatystami baskijskimi. Upadek Bilbao będzie tedy ciosem dla sił walenckich, a równocześnie *wyrokiem śmierci dla separatyzmu baskijskiego.*

Faszyści irlandzcy są szczęśliwi

że wreszcie wydostali się z armii gen. Franco

Oddział faszystów irlandzkich, składający się z 636 oficerów i szeregowych, pod dowództwem przywódcy faszystów irlandskich generała O'Duffy, który walczył po stronie gen. Franco opuścił wczoraj Hiszpanię i przybył specjalnym pociągiem na nadbrzeżu portowym w pobliżu parowca portugalskiego „Mozambique". Parowiec ten ma odwieźć Irlandczyków do Dublinu. Ochotnicy irlandzcy robią wrażenie bardzo zmęczonych i mają zupełnie zniszczone mundury. Pomimo zakazu rozmowy z dziennikarzami, wielu z nich oświadczyło korespondentowi Reutera, ŻE CZUJĄ SIĘ ZADOWOLENI Z POWROTU DO OJCZYZNY.

Niepowodzenia faszyzmu

„Rex" rozpada się stopniowo

Belgijski faszyzm z pod znaku „Rexa" poczyna powoli rozpadać się. Wezwania operetkowego „führera" Degrella trafiają w próżnię. Przełomową datą w jego istnieniu były słynny pojedynek wyborczy w Bruksell pomiędzy Degrellem a premierem Van Zeelandem.

Jaskrawym przykładem tego rozpadu było wystąpienie Huberta Idewalda redaktora organu „Rexa" — „Pays Réel" i czł. rady politycznej tej partii. Podał on się do dymisji oświadczając, że zdaniem jego „ruch reksistowski jest obecnie pod wpływem jednostek całkowicie nieodpowiedzialnych pod względem moralnym i politycznych, których ciemna działalność daleko odbiega od ideałów, jednających „Rexowi" swego czasu tyle zwolenników.

Z kolei ustąpił z kierownictwa klubu parlamentarnego „Rexa" pos. Daye.

Degrelle oczywiście w odpowiedzi na to wszystko obrzuca swych dawnych przyjaciół obelgami. Skutek — widoczne zmniejszanie się wpływów „Rexa" i masowy odwrót z jego szeregów otumanionych gładkimi słowami fircykowatego „zbawcy Belgii".

Niemiecka „Turystyka"

Po co jeżdżą po Europie niemieccy generałowie i dyplomaci?

Korespondent „Kuriera Warsz." depeszuje:

Co oznacza ta nieoczekiwana zupełnie turystyka niemiecka napoły wojskowa, napoły dyplomatyczna? Oto wersja najbardziej prawdopodobna: 1) chęć wyzyskania nowowytworzonej sytuacji w Rosji, aby przekonać państwa zachodnie, że wszelki kontakt z Moskwą jest nader niebezpieczny; 2) wykorzystanie koniunktury hiszpańskiej w celu wskrzeszenia [illegible] paktu czterech; 3) podchwycenia w lot jakoby usposobienia proniemieckiego Anglii, która pragnie dać Rzeszy nowe dowody swego liberalizmu w nadziei, że wpłynie to na rozluźnienie osi Rzym — Berlin; 4) wszakże wersja najwięcej może istotna szczere jakoby skłonności Niemiec do wszczęcia rozmów na temat... ograniczenia zbrojeń. Na tym też polegać ma jakoby główny cel misji jenerała Becka, który oświadczyć ma w Paryżu „ze skruchą", że finanse Rzeszy *nie pozwalają jej* dotrzymać tempa rozmachu równoległym zbrojeniom Francji i Anglii, czyli, że wybiła nareszcie godzina rozmów rozbrojeniowych.

Aresztowanie

za reportaż strajkowy

W Grudziądzu aresztowano *Witolda Kulerskiego,* wydawcę „Gazety Grudziądzkiej".

Pomimo interwencji Związku Wydawców nie wypuszczono go na wolność.

Aresztowanie nastąpiło w związku z reportażem na terenie strajków na robotach publicznych.

Pokwitowanie

NA OFIARY POGROMU W BRZEŚCIU n/B.

Stowarzyszenie Aplikntów Adwokackich we Lwowie zł. 10.

Klasa 3-cia Gimnazjum Piotrkowskiego (Piotrków Tryb.): Dziubałowski, Hornówna, Korn, Litmanowicz, Milerówna, Poznańska, Rozencwajg, Szlezyngier, Tenenbaum, Terenberżanka, Szajnferberówna, Niedzicki zł. 16.40.

Przegląd prasy

„KOMINTERNOWSKI ŻARGON".

„Gazeta Polska" z uznaniem pisze o stanowczym odgrodzeniu się polskich socjalistów od stalinowskiego teroru, a na zakończenie przyczepia do swych wywodów taki bezsensowny ogonek:

„Wyrażamy nadzieję, że uchwały przyszłego kongresu P. P. S. *wyzbędą się kominternowskiego żargonu (!)* i wyjaśnią masom robotniczym, że zagrożenie demokracji od strony „kominternu" jest conajmniej równie groźne, a znacznie *realniejsze* niż od strony „międzynarodowego faszyzmu".

Co za bzdury! Że też nie wstyd tym panom prawić duby smalone o jakimś „kominterowskim żargonie"! A że znaczenie faszyzmu „Gazeta" chce pomniejszać — to rzecz zrozumiała.

Pozatym — o uznanie „Gazety" nie zabiegamy. A bezwzględne potępienie stalinowskiego teroru w niczym oczywiście nie osłabi naszej socjalistycznej taktyki.

RUCH LUDOWY ROŚNIE.

W **„Z. Sztandarze"** ob. Miłkowski charakteryzuje wzmagający się ruch chłopski w Polsce:

„Mimo czynionych przeszkód i rzucanych mu pod nogi kłód — niezależny ruch ludowy wzmaga się z dnia na dzień, potężnieje i rośnie wgłąb i wszerz. Hartuje się w twardej walce. I ten proces jest *najdonioślejszym momentem w dziejach Polski Niepodległej.* Łączy się z nim ściśle *fakt rozkładu* tych sił społecznych, które niegdyś były wszystkim, rządziły państwem, tworzyły kulturę i t. p. Warstwa chłopska jest podstawową siłą, w oparciu o którą można jedynie budować nową, potężną Polskę".

To prawda. Wieś szybko się uświadamia i radykalizuje. A ciemni (politycznie) i krótkowzroczni ludzie wyobrażają sobie, że odsuwając chłopa i robotnika od Sejmu i Samorządów naprawdę powstrzymają lawinę. Pisze o tym słusznie także **„Dzien. Poranny":**

„Zadrażnienie agrarne wzrasta w tempie nader szybkim we wsi Rzeczypospolitej. **Nie wolno tego nie widzieć, nie wolno na to oczy zamykać, nie wolno nie zdawać sobie sprawy z tego, jakie tutaj tkwi niebezpieczeństwo dla spokojnego gospodarczego i społecznego rozwoju państwa.** *Poleganie na sile jest bardzo zawodne. Przykładem Rumunia:* **coś na 10 lat przed wojną polała się tam obficie krew chłopska, no i właśnie tam po wojnie przeprowadzono bardzo radykalnie reformę rolną. Dalczego za tym zastrzelono w Rumunii tysiące chłopów?"**

„Z. Sztandar", jak widzimy, stawia sprawę głębiej. Chłop nie tylko domaga się ziemi. Rozumie, że wraz z robotnikiem ma wielką misję dziejową w Polsce; że musi dojść do rządów.

DZIEDZICZNA BIUROKRACJA. „STUDENT NIEZNANY".

„Kur. Polski" zwraca uwagę na ten fakt, że wyższe uczelnie przepełnione są przez synów biurokracji. Przez to biurokracja staje się niejako **dziedziczną kastą.** Zarazem łatwiej zrozumiemy wobec tego faktu **psychikę** dzisiejszej młodzieży:

„Przewaga „synów urzedniczych" na naszych wyższych uczelniach mówi nam bardzo wiele o samej młodzieży, studiującej na naszych wyższych uczelniach. W Sejmie mówiono o tym niewiele— wiadomo jednak dokładnie, iż plagą naszych wyższych uczelni, a w szczególności niektórych ich wydziałów, jest — jak to trafnie określił kiedyś „Czas" — *„student nieznany", bojkotujący planowo wykłady* i wszelką pracę naukową a zjawiający się na uniwersytecie tylko w okresie egzaminów, aby jak najprędzej zdobyć upragniony „papierek" i rozpocząć żmudną wspinaczkę po szczeblach kariery urzędniczej".

Tak **biurokratyzuje się całe społeczeństwo:**

„Odbywa się w ten sposób biurokratyzacja naszego społeczeństwa niejako do potęgi, projekcja z *pokolenia na pokolenie psychologii biurokratycznej*".

A dziecko chłopa, robotnika, pracownika zostaje za drzwiami uczelni.

HAŃBA?!

Ale komu? Otóż, zdaniem prawo - sanacyjnego **„Jutra Pracy"** — Komisji Centralnej Klasowych Związków. A za co? za wystąpienie przeciwko nienawiści wyznaniowej i pogromom:

„odezwę Komisji Centralnej **traktować należy** *jako prowokację (!) i nadużycie karności robotniczej (?).* **Wiedząc, że w tej chwili robotnik jest czym innym zajęty i że nie zareaguje, władza jego zawodowa pozwala sobie** *na skandal i niegodziwość* z punktu widzenia polskości. *Hańba Komisji Centralnej"!*

Że „Jutro Pracy" gorliwie stara się przeendeczyć endecję w antysemityzmie — wiadomo. Doszło tam do barbarzyństw takich, jak hasło towarzyskiego bojkotu Żydów!

Nie dziwimy się więc, że protest przeciw pogromom wydaje się „Jutru" „hańbą, **skandalem** i **niegodziwością".** I to właśnie „z punktu widzenia polskości".

A jak tam z „tradycją" piłsudczykowską, łaskawi panowie? Czy już tradycja obywatelskiego współżycia zaczyna się przekształcać na nową „tradycję" propogromową?

Odrobinę umiaru, pp. gorliwi neofici! Okruszynę przeciętnej przyzwoitości! Więcej od pp. nikt nie wymaga. **K. CZ.**

W czerwcowy wieczór

Polski Dumas

O pięćdziesiątej rocznicy śmierci Ignacego Kraszewskiego nie zapomnieli również Francuzi, zamieszczając w pismach literackich jego życiorys. Do najbardziej udanych wspomnień o Kraszewskim należy artykuł Marii Kasterskiej, zamieszczony w ostatnim numerze „Nouvelles Litteraires", w którym autorka nazywa go „polskim Dumasem". Streściwszy krótko koleje życia wielkiego pisarza charakteryzuje Kasterska jego twórczość i podkreśla frankofilskie nastawienie, które w końcu zaprowadziło autora do twierdzy magdeburskiej. Charakterystyczny jest dopisek redakcyjny, w którym z pośród wielu dzieł Kraszewskiego, które zostały przełożone na język francuski, „Les Nouvelles Litteraires" wymieniają specjalnie trzy „Ulanę", „Żyda" i „Nad Sprewą".

10 lat na posterunku

T. U. R. we Francji

W roku bieżącym przypada 10-ciolecie ważnej socjalistycznej, pepesowskiej inicjatywy, której znaczenia nie docenia się naogół w naszych szeregach.

Mam na myśli prace TUR we Francji wśród półmilionowej prze szło, robotniczej rzeszy wychodźtwa polskiego. Dziesięć lat temu przyoblekać się zaczęła w realne kształty myśl, kołacząca oddawna w umysłach rozproszonych towarzyszy na obczyźnie — powołania do życia legalnej organizacji polskiej, ogniskującej wszelkie wysiłki i prace, zmierzające do wychowania świadomych i wykształconych bojowników o socjalzim. Dzięki wytrwałej i gorliwej pomocy tow. Doroty Kłuszyńskiej, która wzięła udział w pierwszych zjazdach organizacyjnych w departamencie Nord, a następnie również tow. Ant. Zdanowskiego, popierającego serdecznie z ramienia Kom. Centralnej Zw. Zaw. — inicjatywę paryską ,sprawa z początkiem r. 1928 ruszyła raźnie na przód.

W maju 1928 zalegalizowany został przez władze francuskie statut nowej organizacji, zaczął działać — wyłoniony przez zjazdy organizacyjne — sekretariat generalny. prowadzony przez tow. Em. Freyda, powstały szybko pierwsze oddziały prowincjonalne, których ilość doszła z końcem roku do 15.

Jest rzeczą znamienną, że do TUR-a przystąpiła znaczna część Towarzystw im. Piłsudskiego, skupiających w swoim czasie i z braku właściwych organizacyj, robotników o postępowym i socjalistycznym nastawieniu.

Następny rok potroił liczbę oddziałów i członków, rozszerzył znacznie zakres działania TUR-a, który poza czytelnictwem, odczytami, teatrami amatorskimi i zespołami muzycznymi, przystąpił do organizowania czerwonego harcerstwa a z biegiem czasu i kół kobiecych.

TUR Wychodźtwa Polskiego we Francji stał się siłą, czego najwymowniejszym dowodem były wzmożone ataki miejscowej kołtunerii, dorabiającej się na wyzysku emigrantów.

Groźniejsza jednak od knowań reakcyjnych przeszkoda dla dalszego rozwoju wyrosła w postaci kryzysu ekonomicznego, oszczędzającego dotąd Francję, ale w latach 1930 i późniejszych przyjmującego zastraszające proporcje i zmuszającego znaczne rzesze wychodźców do dalszej wędrówki za chlebem lub powrotu do kraju. Szereg organizacyj lokalnych uległo likwidacji z powodu zupełnego wyludnienia kolonii polskich. Ale większość wytrwała i nawet okrzepła w zmaganiach z przeciwnościami. W miarę poprawy sytuacji gospodarczej przeszedł TUR do akcji zakrojonej na szeroką skalę ,o czym świadczy 180 oddziałów i 80 kół kobiecych.

Wzrost wyrobienia społecznego członków pozwolił na zorganizonie okręgów, prowadzonych przez wypróbowanych towarzyszy, odciążających wydatnie pracą swą centralę paryską, która zresztą od końca roku pozbawiona została jedynej w wychodźczej organizacji siły inteligenckiej. TUR we Francji był instytucją proletariacka nietylko z ducha, ideologii i celów, ale i składu zarówno „dołów“ jak „góry“. Naturalnie, Zarząd Gł. TUR-a w Warszawie utrzymywał z TUR-em we Francji bliskie stosunki i przez cały czas pomagał, czym mógł (książki, pisane odczyty etc.).

I choćby dlatego prace wychodźczego TUR-a zasługują na jak najżywszą uwagę i najżyczliwszą pomoc, że mamy tu do czynienia z *samorodnym* i najzupełniej własnym wysiłkiem robotków walczących o kulturę o więcej światła ,o oręż do walki o lepsze jutro.

Oceniała właściwie — poza wymienionymi — trud i pracę TURa we Francji nieodżałowana tow. Iza Zielińska, wykorzystująca każdy pobyt we Francji dla zadzierzgania bliskiego kontaktu z kołami turowymi, dla współdziałania i pomocy.

Niech mi będzie wolno na zakończenie — *z pośród wielu bezimiennych* — wymienić najzasłużeńszych organizatorów socjalistycznej pracy na emigracji: ttow. Wawrzyńca Barana, Michała Siekiergo, Jana Pyrkę, Józefa Szczerbińskiego, Franciszka Nabiałczyka, Brunona Kozielczyka, Walentego Wybierałę. Oni to — z rozmaitych dzielnic kraju pochodzący — odmienni tradycjami i zwyczajami, ale związani mocnymi więzami solidarności w walce o wspólny ideał — wraz z dziesiątkami innych nie mniej oddanych bojowników, tworzyli i tworzą jedyny w swoim rodzaju *dla i przez* proletariat powstały gmach oświaty.

Wszystkim odważnym i dzielnym towarzyszkom i towarzyszom wychodźcom we Francji — na dziesięciolecie ich wytrwałej i pięknej pracy przesyłamy życzenia utrzymania, wytkniętej przez twórców drogi i wyników, odpowiadających ogromowi włożonego trudu.

E. F.

Trzy lata dyktatury na Łotwie

Nieład gospodarczy.—Zanik kultury

Z okazji trzeciej rocznicy przewrotu faszystowskiego na Łotwie, urządzono z wielkim nakładem pieniężnym obchody i uroczystości. Obchody te wypadły bardzo blado, wśród zupełnej obojętności społeczeństwa.

Tak więc „zjazd chłopski“, otwarty bombastycznym przemówieniem „wodza“ **Ulmanisa** zgromadził zaledwie 1.500 ludzi zamiast spodziewanych 5 tysięcy, pomimo wszelkich ułatwień komunikacyjnych.

Minister rolnictwa twierdził w swym przemówieniu, że dyktatura „polepszyła dolę chłopa“, czego dowodem służy fakt — ustanowienia stałych cen produktów rolnych.

Nie dodał tylko, że stałe ceny zostały już ustanowione za rządów parlamentarnych, a chłop ma mało z nich pociechy, bo — od czasów dewaluacji podniosły się ceny żelaza, nawozów, soli i t. p. o 30 do 40% i, mimo, że ceny rolne na Łotwie są wyższe od światowych, chłop nie wiele na tym zyskuje, uginając się przy tym pod ciężarem podatkowym. W dodatku na Łotwie brak zbóż, brak nawet ziarna na zasiew. Za czasów demokratycznych istniały w kraju rezerwy zbożowe. Wywieziono je po cenach śmiesznie niskich, a **obecnie kraj musi wwozić zboże.**

Obok „sukcesów“ w dziedzinie polityki rolnej, dyktatura może się poszczycić „sukcesami“ w dziedzinie robót publicznych... Zaczęto od burzenia domów, a nawet większych kamienic w Rydze. Z budowaniem było gorzej. Zdołano i to nie całkowicie, wznieść gmach sądów niższych i arsenału. Oba są niewykończone. Coprawda w budżecie wstawiono pozycję 8 milionów łatów na nowe budowle oraz 17 milionów na budowę stacji hydroelektrycznej, ale pokrycia żadnego na to niema. Mówi się o pożyczce wewnętrznej, ale dyktaturze pieniędzy ludność nie da dobrowolnie, chyba, że będzie to pożyczka przymusowa.

Dyktatura roztrwoniła znaczne sumy pieniężne. Zniknął całkowicie państwowy fundusz rezerwowy rolnistwa, który w r. 1933 wynosił 38 milionów łatów, fundusz „odbudowy“ zmniejszył się z 265 na 25 milionów łatów, naruszono fundusze Pocztowej Kasy Oszczędnościowej, powołując natomiast nowy Bank Kredytowy, służący do ratowania bankrutujących przedsiębiorstw kapitalistycznych.

Łotwa jest krajem ubogim w surowce. Tym więcej na krytykę zasługuje nieostrożna polityka, jaką stosuje Rząd dyktatorski. Normalnie lasy państwowe dawały ok. 4,8 milionów łatów dochodu, na r. 1937/38 przewiduje się 20,6 milionów łatów. Dochód ten można osiągnąć jedynie kosztem niszczenia drzewostanu.

***

Dyktatura rozwiązała nietylko wszystkie partie polityczne, ale około 100 stowarzyszeń kulturalno - oświatowych, przyczyniając się do **osłabienia życia kulturalnego kraju.** Jak donoszą „International Informations‘, wydawana przez Socjalistyczną Międzynarodówkę, prasa jest całkowicie steroryzowana. Według tego źródła. — **nie wolno pisać objektywnie o polityce państw demokratycznych**, trzeba ją krytykować. Natomiast, broń Boże, napisać cośkolwiek przeciw polityce „Trzeciej“ Rzeszy. Chwalenie tej polityki należy do obowiązków prasy łotewskiej.

Dyktatura łotewska nie zdobyła się jeszcze na własną konstytucję. Rządzi poprostu Ulmanis, który ogłosił się prezydentem i premierem, przy pomocy gabinetu ministrów.

Liczba więźniów politycznych, jak na małą Łotwę, ogromna, wynosi ok. 1.500. Wielu z nich skazuje się na ciężkie, katorżnicze prace.

Ustawy socjalne (np. o czasie pracy), istnieją tylko na papierze, a niektóre zostały zniesione. Pogorszyła się sytuacja pracowników państwowych, którzy też coraz więcej odwracają się od reżymu. Byli oni dotąd jedyną niemal jego podstawą.

Kwiatki

Cuda w polityce zagranicznej

Oficjalne stosunki z naszym najbliższym sąsiadem z południa: z Republiką Czechosłowacką są dalekie od stosunków serdecznej przyjaźni. ***Dziś wszystko dzieli te kraje: i polityka zagraniczna i interesy ekonomiczne i uczucia oficjalne. Polska urzędowa inaczej patrzy na politykę Niemiec i inaczej ocenia niebezpieczeństwo hitleryzmu, niż Czechosłowacja,—inaczej ustosunkowują się oba te kraje do Sowietów i do Węgier, ba — nawet do Rządu wspólnej sojuszniczki: Francji. Zdaje się*** *czasem, że nie ma żadnych punktów stycznych i żadnej łączności w polityce obu tych krajów i w poglądach ich na aktualne problemy polityki europejskiej. To, co jeden z nich uważa za dobre, słuszne i korzystne — drugi uważa za złe i szkodliwe.*

Inaczej zupełnie jest z Rumunią. Z nią łączy Polskę serdeczna przyjaźń, zgoda i wspólny interes. Dopiero co oficjalne czynniki polityki polskiej i rumuńskiej mogły stwierdzić, że polityka ich nie różni się zupełnie i że mają wspólny cel, a ich ministrowie spraw zagranicznych z zadowoleniem skonstatowali ZGODNOŚĆ POGLĄDÓW na zagadnienia polityczne Europy i coraz bardziej zacieśniające się więzy przyjaźni, oparte o wspólne interesy obu narodów.

A potem — w kilkanaście dni później — stwierdzili to samo — znowu z zadowoleniem — przedstawiciele Rządów Czechosłowacji i Rumunii; — stwierdzili, że kraje ich łączy przyjaźń i ZGODNOŚĆ POGLĄDÓW na zagadnienia polityczne i gospodarcze. Wprawdzie jeden z nich: minister czechosłowacki, patrzy, jak wiadomo, zupełnie inaczej na zagadnienia polityki europejskiej, niż minister *zagraniczny polski, ale to nic nie szkodzi.*

Dziwną jakoś mają zdolność ci mężowie stanu, kierujący polityką zagraniczną. Mogą zawsze z zadowoleniem stwierdzić ZGODNOŚĆ POGLĄDÓW i z tym, kto uważa za słuszną obecną politykę wobec Niemiec, Węgier i Sowietów — i z tym, kto patrzy na to odwrotnie. W głowie przeciętnego obywatela to by się wszystko jakoś nie pomieściło, no... ale dlatego właśnie nie wszyscy mogą być ministrami spraw zagranicznych.

n. t.

Mimoza

Niejednokrotnie pisaliśmy już o przeczuleniu naszych ciał ustawodawczych na punkcie swojego autorytetu, o przeczuleniu, jakiego nie znały wszystkie poprzednie parlamenty, w których zasiadali ludzie wybrani... na podstawie dawnej, demokratycznej ordynacji wyborczej. To przewrażliwienie na punkcie swojego prestiżu zaczyna przybierać groteskowe wręcz formy. Kilka zatargów z prasą pokazały światu, jak trudno w dzisiejszych warunkach być dziennikarzem politycznym. Gdy się pisze o panach parlamentarzystach — obrażają się, gdy się nie pisze — również obrażają się. To już nie są poprostu posłowie i senatorzy, lecz... mimozy.

Mimozy albo... nieboszczyki. Bo tylko o nieboszczykach wedle łacińskiej maksymy można pisać aut nihil, aut bene — albo nic albo dobrze — a, na miły Bóg, przecież nasi parlamentarzyści chcą uchodzić za żywych ludzi! I to jak jeszcze!

W tych dniach znowu zaszedł wypadek, świadczący o nadmiernym przeczuleniu pp. parlamentarzystów

Na dorocznym posiedzeniu Polskiej Akademii Umiejętności rektor Kutrzeba, mówiąc o „Słowniku Biograficznym“ wydawanym przez Akademię, wspomniał mimochodem — iż posłowie i senatorowie nie abonują tego dzieła.

Obecny na posiedzeniu marszałek Senatu poczuł się dotknięty tą niewinną uwagą i demonstracyjnie opuścił zebranie.

Nie pomogła interwencja p. min. Świętosławskiego. P. marszałek Prystor miał oświadczyć, iż członkowie parlamentu zostali na posiedzeniu niewłaściwie potraktowani i zażądał dymisji sekretarza generalnego Akademii.

W odpowiedzi na to prezes Akademii prof. Wróblewski oświadczył, iż gdyby ktokolwiek miał z tego powodu ustąpić, to raczej on sam by ustąpił.

P. marsz. Prystor nie dał się przebłagać.

Wiadomo, że przed laty najcięższą dla chłopa obelgą był wyraz „sufragan“. Można było chłopu nawymyślać od ostatnich, rodzinę rozstawić mu po kątach, z błotem go zrównać — to nie reagował na to, ale wszystka krew w nim zakipiała, gdy mu kto naurągał od „sufraganów“.

Ale to było bardzo dawno temu i to był chłop.

Ale żeby kto się obraził o to, że powiedziano mu, iż nie jest... prenumeratorem, iż nie jest... abonentem, tego nawet w Wersalu nie było i na dworze angielskim nie ma.

To jest wrażliwość mimozy.

Znacie bajeczkę o mimozie?

X. Y. Z.

Groźny problem

Powrotny analfabetyzm w Polsce

Co pewien czas odzywają się w prasie głosy alarmujące opinię niebezpieczeństwem wzrostu analfabetyzmu w Polsce. Alarmy te, niewątpliwie UZASADNIONE, nie są jednak poparte argumentami cyfrowymi — z tej prostej przyczyny, że urzędowa statystyka nie dostarcza żadnych danych oświetlających dokładnie to zagadnienie. (Nawiasem mówiąc nie świadczy to pochlebnie o naszej statystyce, że nie umie ona odpowiedzieć na jedną z najbardziej podstawowych kwestii naszej rzeczywistości...)

Analizując ten problem, prasowa ajencja związku organizacyj rolniczych przychodzi do następujących wniosków:

Reasumując, dojdziemy do stwierdzenia, że z ogólnej liczby dzieci każdego rocznika wieku ok. 40.000 SKAZANE JEST NA POZOSTANIE CAŁKOWITYMI ANALFABETAMI, NIE PRZECHODZĄC ZUPEŁNIE PRZEZ SZKOŁĘ, zaś ok. 200.000 — conajmniej — do 250.000 staje się analfabetami „POWROTNYMI“ wkrótce po opuszczeniu szkoły.

Łącznie daje to w okrągłych cyfrach, ok. 250.000 do 300.000 analfabetów w każdym roczniku młodzieży (30 — 35 proc. ogólnej liczby).

Analfabetyzm „powrotny“ likwiduje dzisiaj, jeśli chodzi o młodzież męską, WOJSKO. Ale ta likwidacja też nie zawsze daje trwałe rezultaty. Jedyny sposób racjonalnej walki z analfabetyzmem to: 1) podniesienie poziomu szkolnictwa powszechnego i ściślejsze niż obecnie dopilnowanie wypełnienia obowiązku szkolnego, 2) realizacja powszechnego dokształcania młodzieży opuszczającej szkołę powszechną.

Takie są wyniki obliczeń cytowanej agencji. Są to PRZERAŻAJĄCE CYFRY! 35 PROC. ogółu dzieci zostają analfabetami.

„Najbliższy program“

Angielskiej Partii Pracy

Angielska Partia Pracy zainicjowała wielką kampanię, dotyczącą najbliższego programu na wypadek uzyskania przez Labour Party władzy.

Jak to wyjaśnił sekretarz generalny partii Middleton na zebraniu odbytym w Londynie, trzeba liczyć się z tym, że JESZCZE W ROKU BIEŻĄCYM ODBĘDĄ SIĘ WYBORY W ANGLII.

Program najbliższy partii, który omawiany był na licznych zebraniach publicznych i wydrukowany został w setkach tysięcy egzemplarzy, opiera się na wzorach stworzonych przez Rząd Bluma we Francji i Rząd Savage'a w Nowej Zelandii. Głównymi wytycznymi tego najbliższego programu są następujące pukty:

PLANOWA KONTROLA BRYTYJSKIEGO HANDLU ZAGRANICZNEGO, UREGULOWANIE SPRAWY PŁACY I PRACY W POROZUMIENIU Z INNYMI KRAJAMI PRZEMYSŁOWYMI, SPRAWIEDLIWY PODZIAŁ ZIEMI W DRODZE ZARZĄDZEŃ WŁADZY, PODNIESIENIE PŁAC SZCZEGÓLNIE GÓRNIKÓW ORAZ ZWALCZANIE BEZROBOCIA, co jest ważniejsze od mechanicznej równowagi budżetu.

Partia Pracy stoi na stanowisku „konstytucyjnego socjalizmu“, który sprzeciwia się gwałtownym zmianom ustrojowym, ale domaga się demokratyzacji armii, powołując się przy tym na niebezpieczeństwo, które powstało dla republiki hiszpańskiej, ponieważ nie dość energicznie przeprowadziła demokratyzację armii.

Za twórców tego najbliższego programu Labour Party uważają przywódcę partii tow. Attlee, przewodniczącego rady hrabstwa Londynu, tow. Morrisona oraz posłów Daltona i Greenwooda.

Od czerwca do września r. b. ma być prowadzona propaganda za jednym z żądań Partii Pracy, t. j. za płatnymi urlopami.

Pod rządami austro.aszyzmu

Zniszczony dorobek kultury robotnicze

W ramach austrjackiego ruchu robotniczego świetnie rozwijało się stowarzyszenie turystyczne pod nazwą „Naturfreunde“ („Przyjaciele Przyrody“), które m. in. posiadało 200 własnych schronisk w górach, własne liczne atelier do wywoływania zdjęć, wydawało własne pismo.

Do czego doprowadziły na tym odcinku rządy austrofaszyzmu, świadczy następujące oświadczenie wyznaczonego przez dyktaturę nowego „kierownika“ zglajchszaltowanej organizacji dr. Matejki.

„Ta kulturalna organizacja robotników i pracowników austrjackich, która w swych najlepszych czasach liczyła 100.000 członków, od lutego r. 1934 znalazła się W STANIE ROZKŁADU. Rozwiązano ją, przekazano zarząd jej majątku ludziom, którzy nie dorośli do swego zadania i którzy znaczny ów majątek całkowicie (!) roztrwonili. Tego, nad czym w ciągu długich lat ideowo-listycznego wyniku pracowały beinteresownie tysiące ludzi, obecnie mieli dokonać naznaczeni i płatni funkcjonariusze. Nic dziwnego, że nawet po wskrzeszeniu tego stowarzyszenia pod nową nazwą „Przyjaciół gór“ „Bergfreunde“, ogromna masa członków pozostała na stronie...“

Tak — to nie jest dziwne, że robotnicy nie dali się wziąć na austrofaszystowski kawał! Ciekawe natomiast, że musi to przyznać nawet przedstawiciel dyktatury faszystowskiej. Oświadczenie to wydrukował dziennik wiedeński „Tag“.

Dymisje

w Polskiej Akademii Umiejętności

Wskutek incydentu, o którym piszemy na innym miejscu, podali się do dymisji prezes Polskiej Akademii Umiejętności sen. dr. Stanisław Wróblewski oraz sekretarz generalny prof. Stanisław Kutrzeba.

Zarząd Akademii postanowił dymisji nie przyjąć, ale że zarówno sen. Wróblewski, jak i prof. Kutrzeba dymisję podtrzymują, przeto rozstrzygnie o tym nadzwyczajne walne zebranie Pol. Akademii Umiejętności, które odbędzie się jesienia r. b.

Posiłki niemieckie jadą do Hiszpanii

BERLIN (PAT). W czwartek odpłynęły na wody hiszpańskie nowe jednostki niemieckiej floty wojennej, a mianowicie krążowniki „Neurnberg" i „Karlsruhe" oraz torpedowce „Greif", „Condor" i „Moeve" pod dowództwem wiceadmirała Boehma. Według komunikatu urzędowego okręty te udały się celem zluzowania jednostek, znajdujących się na morzu Śródziemnym. Komunikat nie wymienia jednak, jakie jednostki powrócić mają do portów niemieckich.

Otwarcie Pawilonu Polskiego

na Wystawie Paryskiej

PARYŻ (PAT). O godz. 15.30 odbyła się uroczysta inauguracja pawilonu polskiego na Międzynarodowej Wystawie Paryskiej.

W pawilonie tym, znajdującym się na skrzyżowaniu Avenue de Tokio i place de Varsovie, wśród ogrodów Trocadero, główny gmach stanowi rotunda w formie wieży z białego kamienia, według projektu prof. Bohdana Pniewskiego i architekta Brukalskiego. Przed rotundą znajduje się sklepiony portyk, ozdobiony wewnątrz freskami Bolesława Cybisa, sąsiadujący z murem, w którym osadzona jest żelazna krata, projektowana przez prof. Bartłomiejczyka. Za portykiem mały most, przerzucony przez wodę, prowadzi do rotundy, stanowiącej t. zw. hall honorowy. Plafon tej rotundy wykonał prof. Kowarski. Od plafonu szczytowego aż do bramy zwisa wspaniała haftowana złotem makata długości 30 metrów, przedstawiająca sceny z życia króla Jana Sobieskiego.

Wewnątrz rotundy ustawionych jest 7 posągów, wysokości 2½ metra, przedstawiających wielkie postacie historii polskiej. Są to: Bolesław Chrobry, Władysław Jagiełło, Mikołaj Kopernik, Tadeusz Kościuszko, Adam Mickiewicz, Fryderyk Chopin, Józef Piłsudski.

Na kamieniach, tworzących ściany rotundy wyryte są wewnątrz słowa marszałka Piłsudskiego, wygłoszone przezeń w czasie składania na Wawelu trumny Słowackiego: „Są ludzie i są czyny ludzkie tak silne i tak potężne, że śmierć przezwyciężają, że żyją i obcują między nami".

W tej rotundzie honorowej i bezpośrednio przed nią odbył się akt inauguracji, który zgromadził kilkaset osób z pośród organizatorów wystawy, kół politycznych, artystycznych i dziennikarskich Paryża.

W imieniu komitetu organizacyjnego zabrał głos przewodniczący komitetu b. min. Jędrzejowicz, witając zgromadzonych na terenie pawilonu polskiego.

Po ministrze Jędrzejowiczu zabrał głos komisarz generalny wystawy Labbé.

Komisarz Labbé podkreślił, że pawilon polski wznosi się przy placu Warszawskim, który otrzymał tę nazwę nadaną mu przez Radę miasta Paryża ku czci Polski odrodzonej. Nazwanie tego placu, położonego w sercu Paryża, stanowiącego dziś serce Wystawy, placem Warszawskim, było hołdem dla Polski.

Następnie zabrał głos ambasador R. P. Łukasiewicz, aby przyjąć od komitetu organizującego udział Polski w Wystawie pawilon narodowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Po przemówieniach rozległy się dźwięki hymnu „Jeszcze Polska nie zginęła", odśpiewanego przez poznański chór archikatedralny. Po hymnie polski chór wykonał „Marsyliankę" i wreszcie wspaniały hymn historyczny „Bogurodzicę", budzący zachwyt zgromadzonych. Akt inauguracji zakończył się hejnałem krakowskim, który rozbrzmiewał nad terenem całej wystawy.

Z Gorlic

Wódz sektoru wiejskiego pow. gorlickiego brał pieniądze za zwalnianie z wojska polskiego

Przed sądem grodzkim w Gorlicach odbyła się rozprawa karna przeciwko adwokatowi d-rowi W. Mnerce z Gorlic o zniewagę z oskarżenia prywatnego p. Jana Więckowskiego, właściciela dóbr i prezesa powiatowego stronnictwa agrarnego zam. w Rzepienniku Biskupim, dawnego działacza „Piasta" a obecnie OZON-u, który niedawno został oznaczony... „Krzyżem niepodległości".

Na ławie oskarżonych zasiada jeden z najpoważniejszych obywateli powiatu, wybitnie zasłużony działacz społeczny i niepodległościowy, człowiek czysty jak łza, — który ogromną część swego życia swego majątku, swojej energii — swojej wiedzy i swoich niepowszednich zdolności poświęcił dla dobra społeczeństwa i Państwa Polskiego.

A tło procesu jest następujące:

W styczniu b. r. na rozprawie przed Urzędem Rozjemczym dla spraw rolnych w Gorlicach zastąpił oskarżony jedną stronę, — zaś oskarżyciel prywatny p. Więckowski drugą stronę, przyczym w trakcie badań świadka, p. Więckowski zarzucił p. Mnerce, że „dopomaga zezującym świadkom i **podsuwa im fakta"**, na co p. Mnerka odruchowo zaraz zareagował słowami: **„niech pan będzie kontent, że tu się pana toleruje, pan brał pieniądze za zwalnianie z wojska, mam na to dowody, bo sam w takiej sprawie zastępowałem"**.

Na rozprawie oskarżony dr. Mnerka przyznał, że użył inkryminowanych słów celem zdemaskowania człowieka, który szkodzi interesom publicznym i przywłaszcza sobie stanowisko, do którego nie ma prawa, oraz zajmuje niewłaściwie różne godności publiczne i najczęściej zastępuje osoby trzecie przed Urzędem Rozjemczym, przyczym dając niefachową pomoc prawną, pobiera wygórowane wynagrodzenie w różnej formie ze stratą dla zanotowanych stron. **Nadto oskarżony przytoczył na dowód prawdy bardzo liczne fakty** nietylko co do tego, **że „oskarżyciel prywatny p. Jan Więckowski podejmował się wyjednywania zwolnienia z wojska polskiego obowiązanych do służby wojskowej za wynagrodzeniem** od 140—175 dolarów od osoby; **wyjednania zezwolenia dla mężczyzn obowiązanych do służby wojskowej na wyjazd do Ameryki,** za podobnym wynagrodzeniem; wyrobienia odpisów świadectw szkolnych; **wyrobienia posad w warszawskich tramwajach, wyjednania pomocy w sprawach karno - administracyjnych** za wynagrodzeniem od 20—370 zł., przyczym nie raz nabrał swoje ofiary, nie ruszając palcem. A na dowód, jak się oskarżyciel prywatny zachował w stosunku do Państwa Polskiego i Obrony Narodowej w 1920 roku w czasie rekwizycji koni dla wojska polskiego powołał na świadka ówczesnego starostę gorlickiego p. S. Siekierskiego.

Fakta te wywołały na sali sądowej bardzo silne wrażenie i wszelkie starania Sądu, by strony zgodziły się na tajną rozprawę i ugodowe pozasadowe załatwienie sprawy, „oskarżony" z oburzeniem odrzucił.

Po przesłuchaniu dwóch świadków oskarżenia i jednego świadka odwodowego, na tle samego zajścia, rozprawę odroczono, celem zarekwirowania aktów sądowych Prokuratury Sądu Okręgowego w Jaśle i wezwania świadków, zaofiarowanych przez dr. Mnerkę.

Proces zapowiada się bardzo sensacyjnie tak ze względu na tło, jak i osoby w nim występujące — i rzuca bardzo ciekawe światło na niejedną wielką figurę dawnego BBWR.

J. M.

Ruchliwość i aktywność

niemieckiej polityki zagranicznej

BERLIN (PAT). W tutejszych kołach politycznych zauważyć można znaczny optymizm. Źródłem tych nastrojów jest z jednej strony ruchliwość i aktywność, jaka w ciągu ostatnich tygodni charakteryzuje politykę zagraniczną Rzeszy, z drugiej zaś pewne szczęśliwe zbiegi okoliczności, które idą na rękę dyplomatom niemieckim. Przypomnieć tu należy kilkakrotne wyjazdy premiera Goeringa do Włoch, odwiedziny jego w Jugosławii, wizytę marsz. v. Blomberga w Rzymie, v. Neuratha w Białogrodzie, Sofii i Budapeszcie, obecny pobyt szefa sztabu generalnego gen. Becka w Paryżu, wreszcie zapowiedzianą wizytę v. Neuratha w Londynie. **Jako szczęśliwy zbieg okoliczności podkreślają w Berlinie kompromitację Moskwy na Zachodzie w wyniku ostatnich wydarzeń w Sowietach oraz pomyślne wyniki współpracy 4-ch mocarstw w komitecie londyńskim.** Zapowiedziana podróż v. Neuratha do Londynu komentowana tu jest też jako pewnego rodzaju konkretny objaw wzmocnienia pozycji Niemiec.

Mimo urzędowych zapewnień, iż w Londynie odbędzie się tylko ogólna wymiana zdań, w Berlinie wyrażają niedwuznaczne przekonanie, iż rozmowy londyńskie przynieść mogą konkretne wyniki. Rozmowy min. Neuratha w Londynie dotyczyć mają czterech zasad: 1) rozwiązania aktualnego konfliktu hiszpańskiego, 2) doprowadzenia do zbliżenia między Londynem a Rzymem za pośrednictwem Berlina, 3) znalezienie dróg realizacji nowego paktu zachodniego i 4) **umożliwienie współudziału Rzeszy w gospodarce światowej i osiągnięcia przez nią źródeł surowcowych.**

Ten ostatni punkt, będący sednem wszelkich wysiłków politycznych Rzeszy w ostatnich czasach, stanowić by mógł do pewnego stopnia nawet objekt pertraktacyj przy zawieraniu ewentualnego nowego Locarna.

W niemieckich kołach politycznych wyrażają również przypuszczenie, iż moment dla zawarcia paktu zachodniego jest dziś bardziej korzystny niż kiedykolwiek. Potwierdzenia tego przypuszczenia dopatrują się w ostatniej nocie francuskiej, skierowanej do Londynu, z której wyciągają wniosek, iż Francja zaczyna pojmować całkiem zrozumiałe stanowisko niemieckie wobec francuskich układów wschodnich.

Niemiecki Beck szuka porozumienia z Francją

PARYŻ (PAT). Uwaga kół dyplomatycznych Paryża nadal zajęta jest przebiegiem wizyty szefa sztabu Reichswehry gen. Becka, jak również w związku z tym informacjami na temat wizyty min. Neuratha w Londynie. Głównym wypadkiem dnia było przyjęcie na cześć gen. Becka, wydane przez attaché wojskowego ambasady Rzeszy, które zgromadziło wyłącznie przedstawicieli francuskich sfer wojskowych z gen. Gamelin na czele.

W dotychczasowym programie pobytu gen. Becka, poza wizytami czysto wojskowymi, przewidziane jest tylko spotkanie jego z przedstawicielami Rządu, a mianowicie wizyta u min. Daladiera.

Prasa nadal szeroko komentuje wizytę niemieckiego szefa sztabu, wyrażając sceptycyzm co do możliwości konkretnych wyników wizyty.

„Oeuvre" donosi, jakoby gen. Beck ma przedstawić podczas rozmów w Paryżu projekt ograniczenia zbrojeń przez utrzymanie ich na dotychczasowym poziomie.

„Humanite" oraz publicyści, stojący na stanowisku współpracy francusko - sowieckiej w wyraźny sposób umniejszają znaczenie wizyty lub odnoszą się do niej krytycznie.

Hitlerowcy

na pograniczu polskim

GDAŃSK (PAT). Wycieczka grupy „starej gwardii" narodowych „socjalistów", która przybyła do Gdańska 16 b. m. popołudniu odjechała statkiem do Sopot, gdzie była podejmowana przez władze miasta. O północy uczestnicy wycieczki opuścili Sopoty, udając się dalej do Królewca.

Trocki ostrzega CKW.ZSRR.

MEKSYK (PAT). Trocki wystosował do Centralnego Komitetu Wykonawczego ZSRR następującą depeszę:

„Rządy Stalina prowadzą do kompletnej klęski zarówno w polityce wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Jedynym ratunkiem jest radykalna zmiana w kierunku powstania demokracji sowieckiej, przyczym pierwszym krokiem winna być publiczna rewizja ostatnich procesów. W dziele tym ofiarowuję moje całkowite poparcie.

(—) Trocki.

Masowe aresztowania w Sowietach

Niemieckie Biuro Informacyjne donosi z Moskwy, że podczas kongresu partyjnego w tak zwanej Republice Niemców Nadwołżańskich kierownik tamtejszej organizacji partyjnej Frescher oświadczył, że aresztowano 27 wybitnych tamtejszych komunistów, jako „wrogów państwa i partii".

Jednocześnie donoszą, że na Dalekim Wschodzie, gdzie odbyło się ostatnio 95 egzekucyj, aresztowano jako „wrogów partii i państwa" 33 wyższych urzędników kolejowych, dyrektorów fabryk i wybitnych lokalnych komunistów.

MOSKWA (PAT). W Leningradzie skończyła się konferencja okręgowego komitetu partyjnego. Rezolucja, uchwalona na tej konferencji głosi m. in., że po zmianie dokumentów partyjnych (permanentna czystka) wykryto w organizacji leningradzkiej znaczną ilość „wrogów ludu". Rezolucja dodaje, że dotychczas nie zdemaskowała jeszcze wszystkich trockistów.

I tu kontrrewolucja...

MOSKWA (PAT). „Socjalisticzeskoje Ziemledielje" stwierdza w artykule wstępnym, że w komisariacie rolnictwa ZSRR, zagnieździli się „wrogowie ludu", których głównym zadaniem było tępienie programu bydlęcego i końskiego. Kontrrewolucjonista prof. Dionidow, pracując w komisariacie, przeznaczył najbardziej cenne buhaje na kastrację. Kierownicy wydziału hodowlanego w komisariacie rolnictwa ZSRR Cylko i Sirota nie zaopatrywali w rasowe buhaje białoruskich ferm hodowlanych". Według wiadomości nieoficjalnych Cylko i Sirota zostali aresztowani.

Sprawa pełnomocnictw

w Senacie francuskim

PARYŻ (PAT). W czwartek po południu Rząd przedłożył senatowi projekt ustawy o pełnomocnictwach finansowych. Projekt ten natychmiast został przekazany komisji finansowej senatu, która po południu rozpoczęła nad nim swe obrady. Główna uwaga kół politycznych skoncentrowała się więc na obradach komisji, która przyniesie wyraźne wskazówki co do ustosunkowania się senatu do projektu rządowego, jak również Rządu Bluma do ewentualnych poprawek senatu. Ze względu na oczekiwaną obszerną dyskusję na komisji dyskusja na plenum senatu oczekiwana jest najwcześniej w piątek.

Odprężenie zaznaczyło się zarówno w prasie, w kuluarach parlamentarnych, jak również *na giełdzie paryskiej, gdzie zanotowano wyraźną poprawę kursów.* Pewne odprężenie wywołał również opublikowany tygodniowy bilans Banku Francji, który nie przyniósł żadnego zmniejszenia zapasu złota Banku Francji, ani żadnego powiększenia zadłużenia skarbu państwa w Banku. W kołach politycznych i parlamentarnych uważają, że senat nie zechce wziąć na siebie wyraźnej odpowiedzialności za wywołanie kryzysu gabinetowego i że Rząd znajdzie na plenum Senatu większość, jednakże — jak informuje nawet radykalna „Oeuvre" — większość ta nie przekroczy 10 głosów.

PARYŻ (PAT). Opozycja senatu przeciwko pełnomocnistwom zaznaczyła się bardzo wyraźnie już w czasie czwartkowego posiedzenia komisji finansowej. Senat rozgoryczony i rozdrażniony w stosunku do premiera z powodu jego wystąpienia w ostrej dyskusji nad interpelacją w sprawie 48-godzinnego tygodnia pracy w hotelarstwie i przemyśle restauracyjnym — stanął na stanowisku, że gotów jest udzielić Rządowi wszelkich środków do zwalczania spekulacji, ale żąda przedstawienia sobie tekstów projektowanych dekretów. Wobec tego obrady czwartkowe nie dały wyników i komisja finansowa odroczyła się do piątku do godz. 15-ej ppoł. Na piątkowym posiedzeniu komisji premier ma osobiście interweniować i wystąpić z apelem do senatu.

W tej chwili konflikt między Rządem a senatem wygląda bardzo poważnie i w kuluarach parlamentu uważają za niemal niemożliwe, ażeby ustawa o pełnomocnictwach mogła być uchwalona w ciągu piątku.

Cudem ocaleni

LONDYN (PAT). W samolot komunikacyjny, kursujący między Paryżem a Londynem, uderzył nad kanałem La Manche piorun. Samolot został lekko uszkodzony, lecz wylądował szczęśliwie na lotnisku w Croydon. Z pasażerów nikt nie odniósł szwanku.

Zgon dziennikarza polskiego w Ameryce

W katastrofie samochodowej zginął pod miasteczkiem Dover w stanie New Jersey jeden ze starszych dziennikarzy polskich ś. p. Tomasz Jachimiak, korespondent nowojorskich pism Związku Narodowego i wiceprezes okręgu nowojorskiego Syndykatu Dziennikarzy Polskich w Ameryce.

Wiadomości Sportowe

Tenis

PRZERWANE MISTRZOSTWA TENISOWE POLSKI

Wskutek niepogody i padającego bez przerwy deszczu, organizatorzy mistrzostw tenisowych Polski w Krakowie musieli zarządzić przerwę w mistrzostwach. Korty bowiem są tak rozmokłe, że uniemożliwiają rozgrywanie jakichkolwiek spotkań.

LOSOWANIE TENISISTÓW NA MISTRZOSTWA ŚWIATA

W Wimbledonie odbyło się losowanie tenisistów na mistrzostwa świata, które rozpoczynają się w poniedziałek dnia 21 czerwca.

Wśród panów rozstawiono następujących ośmiu zawodników: Budge (Ameryka), von Cramm (Niemcy), Henkel (Niemcy), Austin (W. Brytania), Grant (Ameryka), Menzel (Czechosłowacja), Mac Grath (Australia), Parker - Pajkowski (Ameryka). Sensacją jest nierozstawienie znakomitego tenisisty australijskiego Crawforda, który zdobył mistrzostwo świata przed czterema laty. Crawford gra w grupie Menzla i spotkanie z nim nastąpi odrazu pierwszego dnia w poniedziałek. Gdyby Crawford wygrał, zdobędzie on prawdopodobnie mistrzostwo grupy, gdyż poza Menzlem nie ma on tam zbyt groźnych przeciwników.

Co do rakiet kobiecych, rozstawiono następującą ósemkę: Helen Jacobs (Ameryka), Sperling (Dania), Anita Lizana (Chili), Jadwiga Jędrzejowska (Polska), Marble (Ameryka, Mathieu (Francja), Round (W. Brytania) i Stammers (W. Brytania). Jędrzejowska rozstawiona więc jest w kolejności jako czwarta z rzędu najlepsza rakieta świata. Jest to najwyższa klasyfikacja, jaką Jędrzejowska dotychczas osiągnęła. W swojej grupie Jędrzejowska nie ma żadnej poważniejszej przeciwniczki i wydaje się prawie rzeczą pewną, że z grupy tej wyjdzie zwycięsko. W razie zwycięstwa i zdobycia mistrzostwa tej grupy, Jędrzejowska walczyłaby w ćwierćfinale z angielką Stammers. Zwycięstwo Polki nad Stammers nie ulega wątpliwości i koła angielskie liczą się z faktem dojścia Jędrzejowskiej conajmniej do półfinału.

NOWE ZWYCIĘSTWO JĘDRZEJOWSKIEJ NA MISTRZOSTWACH LONDYNU

W dalszych rozgrywkach o mistrzostwo Londynu Jędrzejowska pokonała bez większego wysiłku znaną tenisistkę angielską miss Harvey, wygrywając w dwuch setach 6:1, 6:1.

Boks

WNIOSKI WARSZ. OZB NA WALNE ZGROMADZENIE PZB

Warszawski Okręgowy Zw. Bokserski występuje na walne zgromadzenie Pol. Zw. Bokserskiego 11 lipca w Poznaniu z kilkoma wnioskami. M. in. warszawski OZB proponuje by na okręgowych zawodach drużynowych czynny był 1 sędzia punktowy i jeden ringowy, na drużynowych mistrzostwach Polski i zawodach indywidualnych 3 sędziów punktowych i jeden ringowy, a ponadto WOZB proponuje, by na ważniejsze zawody międzynarodowe okręgi miały prawo pożyczania czołowych zawodników z innych okręgów.

Lekkoatletyka

MECZ LEKKOATLETYCZNY WARSZAWA — BUKARESZT

Wobec odwołania zawodów lekkoatletycznych Warszawa — Berlin i Warszawa — Paryż, zarząd Warsz. Okr. Zw. Lekkoatletycznego nosi się z zamiarem sprowadzenia do Polski na jesieni reprezentacji Bukaresztu na zawody międzymiastowe Warszawa — Bukareszt.

MECZ LEKKOATLETYCZNY EUROPA — AMERYKA

Na obradach Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego w Warszawie ustalono, że w roku przyszłym rozegrany zostanie w Berlinie sensacyjny mecz lekoatletyczny Europa — Ameryka. Przedstawiciel Ameryki p. Avery Brundage zgodził się na rozegranie podobnego spotkania. Mecz ten odbędzie się po lekkoatletycznych mistrzostwach Europy w Paryżu.

Różne wiadomości

DALSZE ZAOSTRZENIE STOSUNKÓW SPORTOWYCH LITEWSKO - ŁOTEWSKKICH

Zatarg sportowy łotewsko - litewski zaostrza się coraz bardziej. We wtorek miał się odbyć w Rydze mecz piłkarski pomiędzy Litwą a Łotwą o mistrzostwo świata, Litwa i Łotwa bowiem znajdują się w jednej grupie wraz z Austrią. Łotwa w ostatniej chwili zawiadomiła litewski związek piłkarski, że nie zgadza się na rozegranie meczu z Litwą.

Również międzypaństwowy mecz lekkoatletyczny Łotwa — Litwa, który miał się odbyć 19 i 20 b. m. w Kownie, został przez Łotwę odwołany.

WALKI WOLNO-AMERYKAŃSKIE POWODEM ROZWODU

Jak notuje prasa poznańska, pewien lekarz udał się z żoną na zawody zapaśnicze (catch as catch can) i kiedy na estradzie ukazał się jeden z atletów, żona lekarza rzuciła głośną uwagę: „Są jeszcze prawdziwi mężczyźni na świecie". Lekarz, który sam jest niepozornej postaci, zwrócił się w konsekwencji do specjalisty - adwokata o wdrożenie skargi rozwodowej.

Gangsterska bojówka w „Natalinie“

12 robotników rannych podczas strajku

(Kor. własna).

Fabrykanci, zwłaszcza prowincjonalni, pozwalają sobie ostatnio na takie postępowanie z robotnikami, jakie ma odpowiednik chyba w jednej Ameryce, gdzie zbrojne bandy gangsterskie strzegą interesów władców pieniądza.

Jaskrawym tego przykładem jest tragiczna w skutkach samowola p. Hasfelda, dyrektora i właściciela fabryki kartonu „Natalin“ w okolicach Częstochowy.

Niedawno w fabryce tej trwał strajk. Zaledwie kilkanaście dni minęło od podpisania umowy, — likwidującej strajk, a już p. Hasfeld rozpoczął prześladowanie robotników oraz represje za udział w strajku.

M. in. sprowadził do fabryki oddział t. zw. „STRAŻY WARTOWNICZEJ“ — ZBROJNEJ PRYWATNEJ MILICJI (?!!) MAJĄCEJ SWĄ CENTRALĘ W CZĘSTOCHOWIE. Straż ta swą pracę rozpoczęła od pobicia tow. Marchewki. Następnego dnia p. Hasfeld kazał wyrzucić swoim najemnym gangsterom z nocnej zmiany delegata tow. Nietreskę. którego zbóje ze „Straży“ tak zmasakrowali, że podniosły go z ziemi dopiero robotnice, przybyłe w kilka godzin później do pracy.

Robotnicy odpowiedzieli strajkiem. Dwie zmiany zamknęły się w fabryce. O godz. 14 przybyła do pracy trzecia zmiana, przeważnie kobiety. Fabrykant usiłował nie wpuścić ich, jednak nie wydał żadnego zarządzenia, zawieszającego pracę tej zmiany. Kobiety weszły na dziedziniec. Tam przywitał je salwą rewolwerów oddział gangsterów p. Hasfelda.

Następnie, gdy rozległy się jęki rannych i powstało zamieszanie, zbiry ruszyli do ataku na tłum kobiet i rozpoczęła się masakra. Jednakże robotnicy, przebywający w fabryce, widząc co się dzieje, sypnęli się tłumnie na dziedziniec, a wówczas bopówka gangsterskich „strażników“ wycofała się z terenu fabryki.

Fabrykę robotnicy okupowali. Gangsterzy Hasfelda krążą po dziedzińcach, szukając awantury.

OFIARAMI NAPADU PADŁO 12 CIĘŻKO RANNYCH ROBOTNIC I ROBOTNIKÓW, KTÓRYCH PRZEWIEZIONO DO SZPITALA

Oto ich nazwiska:

Stanisław Kukla (stan beznadziejny), Stefan Nietresta, Antoni Marchewka, Janina Prysak, Janina Szatanówna, Antonina Pęczek, Maria Nietresta, Aniela Zębikówna, Władysława Nietresta, Anna Kostarczyk, Ludwik Iwański, Zygmunt Maladyn.

Poza tym kilkadziesiąt osób lekko rannych i pobitych opatrzono na miejscu.

Natychmiast po zajściach przybył na teren fabryki insp. pracy, inż. Zwoliński, który usiłował na konferencji doprowadzić do likwidacji strajku. Jednakże masowe zwolnienia robotników i nieustępliwe stanowisko p. Hasfelda sparaliżowały jego akcję.

Strajk trwa. Krew poranionych przez najemną bojówkę gangsterską ofiar p. Hasfelda — woła o sprawiedliwość, o sąd nad zbrodnią.

Można płacić podatki

pożyczką państwową

Na skutek zmiany rozporz. Ministra Skarbu o uiszczeniu należności podatkowych papierami wartościowymi (Dz. U. Nr. 37 poz. 285), zezwolona została spłata należności powstałych przed 1-ym kwietnia 1934 roku w państwowych podatkach: gruntowym, od nieruchomości, przemysłowym i dochodowym, w częściach przypadających na rzecz Skarbu Państwa oraz w podatku od spadków i darowizn — 4,5 proc. Wewnętrzną Pożyczką Państwową 1937 r.

Parkanomania...

Ajencja B. I. P. donosi:

Zarządzenie władz centralnych o doprowadzeniu do porządku parkanów zostało zrozumiane w wielu wypadkach przez władze powiatowe i gminne opacznie. Wskutek nadmiernej gorliwości zdarzały się charakterystyczne wypadki. Zarządzenie o parkanach dotyczy w zasadzie osiedli miejskich, względnie miejscowości o charakterze miejskim. Tymczasem niektórzy wójtowie i sołtysi zastosowali je w całej rozciągłości nawet w osiedlach o charakterze wiejskim, żądając od właścicieli posesji w terminach nader krótkich (2—3 dniowych) zmiany parkanów niejednokrotnie na dość dużych odległościach.

Tak naprz. w jednej z miejscowości letniskowych bez powiadomienia właściciela, usunięto parkan na pewnej posesji długości 3 km., narażając jej właściciela na poważne straty.

Oczywiście, na skutek skarg poszkodowanych, władze gminne zostały odpowiednio pouczone.

Niezrozumienie jednak intencji władz centralnych i nadmiar gorliwości powodują niezbyt pożądane objawy i winny być z całą surowością karcone.

**

Jednakowe traktowanie ruder podmiejskich i nowych wzorowych osiedli, gdzie wydano np. polecenie malowania wszystkich parkanów na zielono (bez względu na to, czy odpowiada to całości, czy wręcz oszpeci nieruchomość) wywołuje falę protestów; obywatelom przysparza kosztów, urzędom zbędnej pracy.

Czy władze nie mają innych kłopotów?

Kącik radiowy

PIEŚŃ O ZIEMI NASZEJ

Znany polski poeta, Wincenty Pol, opiewał piękno ojczystego kraju w poemacie „Pieśń o ziemi naszej“. Na podstawie pięknych tekstów poety i muzyki Dembińskiego, kompozytora, który w drugiej połowie minionego wieku szerzył umiłowanie ojczystej pieśni — opracowana została audycja dla Polaków zagranicą p. t. „Pieśń o ziemi naszej“. Nasi rodacy z zagranicy odnajdą w tej pieśni obyczaje ludu polskiego na całej przestrzeni naszego kraju — od Tatr do Bałtyku. Audycję opracował Stanisław Roy. Nada ją Rozgłośnia Poznańska dn. 19 czerwca o godz. 20.00.

O PIĘKNIE JEZIOR TROCKICH

Jednym z najpiękniejszych kompleksów jeziorowych w Polsce są Jeziora Trockie, ciągle jeszcze tajemnicze, mało znane. Oryginalność krajobrazu polega m. in. i na tym, że toń jezior usiana jest dużą ilością wysepek, których zieleń pięknie harmonizuje ze zmienną, w zależności od oświetlenia barwą tafli wód.

Niewątpliwie zainteresuje radiosłuchaczy, co o pięknie Jezior Trockich powie artysta - fotograf Jan Bułhak, dysponujący świetnym obrazowym stylem. Pogadankę nadaje Rozgłośnia Wileńska dn. 19.VI o godz. 17.50 na fali ogólnopolskiej.

Hitlerowskie metody wychowawcze

„Paragraf aryjski“ w państwowym gimnazjum w Krakowie

Ze sfer naszych czytelników komunikują nam o niesłychanych metodach „wprowadzonych na terenie Państwowego Gimnazjum IV (359) im. H. Sienkiewicza w Krakowie.

Gimnazjum to jeszcze do niedawna uchodziło za jedną z najlepszych i najkulturalniejszych szkół średnich w Krakowie. Sytuacja zmieniła się jednak całkowicie przed mniejwięcej półtora rokiem, gdy po śmierci powszechnie cenionego pedagoga, prof. historii M. Kupczyńskiego, na opróżnione stanowisko zamianowany został prof. K. Marcinkowski. Profesor ten od chwili przybycia prowadzi nieustanną propagandę faszystowską w duchu narodowo-radykalnym. Czyni on to we wszystkich klasach, od najniższych do najwyższych, poświęcając prawie wszystkie lekcje wykładaniu zasad rasizmu w duchu Rosenberga, wychwalaniu hitlerowskich Niemiec itd.

Plon tej niesłychanej agitacji nie dał na siebie długo czekać. W przeciągu roku gimnazjum stało się terenem niesłychanego rozpolitykowania (np. polityczne wybory do samorządu szkolnego, w którym obecnie prym wiedzie młodzież z pod wiadomego znaku).

Z powodu braku miejsca z ogromnej ilości faktów wybieramy następujący „kwiatek“: Przed kilku dniami na tablicy ogłoszeń gimnazjalnych ukazało się zawiadomienie o komersie pożegnalnym ósmej klasy. Na końcu napis: PARAGRAF ARYJSKI ŚCIŚLE OBOWIĄZUJĄCY. I to wszystko po ośmioletniej wspólnej nauce... Należy zaznaczyć, że ogłoszenie to wisiało przez szereg godzin w gimnazjum, budząc zrozumiałą sensację. Do takiego zdziczenia doprowadził jeden rozpolitykowany profesor. Pomijamy już inne codzień zdarzające się incydenty, jak np. fakt okrzyków „Precz z Żydami“ podczas jednej z wycieczek naukowych w pobliskim miasteczku. Wszystkie te fakty wymagają, w imię dobra publicznego i... poczucia prawnego, RADYKALNEGO WKROCZENIA WŁADZ SZKOLNYCH.

I cóż dziwnego, że po takim „wychowaniu“ pałkarze endecko-oenerowscy, zamiast nauki, zabawiają się rozbijaniem głów studentów.

Wiadomości z całej Polski

TROJE DZIECI SPALIŁO SIĘ

We wsi Wierzbowo (pow. Łomża) spalił się dom Franciszka Żebrowskiego.

Ze zgliszczów wydobyto spalone zwłoki dwojga dzieci Żebrowskiego.

We wsi Paproty (pow. Rypiński) podczas pożaru spaliło się dziecko Piotra Żuchowskiego, drugie zaś odniosło śmiertelne poparzenia.

DWA TRUPY KOBIET ODKRYTO W ZBOŻU

Wieśniak z Woli Jankowskiej pod Radomskiem, przechodząc przez żyto, natrafił na zwłoki dwóch kobiet, przykrytych lekko słomą. Na zwłokach widniały ślady krwi. Tożsamości obu ofiar tajemniczej zbrodni nie ustalono.

BANDYCI PRZYPIEKALI STOPY SWOJEJ OFIERZE

Na zagrodę Antoniego Burzyńskiego, rzeźnika we wsi Winiary pod Kaliszem, dokonano w nocy napadu bandyckiego.

Bandyci zaczęli bić gospodarza, aby zmusić go do wydania pieniędzy.

Gdy na pomoc katowanemu rzuciła się jego żona, bandyci obezwładnili ją i zaczęli przypiekać jej stopy rozpalonym żelazem.

Torturowana Burzyńska, której bandyci złamali ponadto kilka żeber, wyznała wreszcie, że pieniądze są zaszyte w kamizelce męża.

Bandyci, zrabowawszy 309 zł, uciekli.

NAPAD NA PROFESORA GIMNAZJALNEGO

W Wilnie przy ul. Niemieckiej nauczyciel gimnazjalny z gimnazjum imienia Słowackiego, p. Stefan Oświecimski, został napadnięty i pobity przez niej. Pawlucia za to, że syn Pawlucia pozostał na drugi rok w tej samej klasie.

Pobitego profesora przewiozła karetka do szpitala. Sprawą zainteresował się prokurator.

W ROCZNICĘ ŚMIERCI KRASZEWSKIEGO

W związku z przypadającą w jesieni br. rocznicą śmierci J. Kraszewskiego, utworzył się w Łucku komitet wołyński uczczenia pamięci wielkiego pisarza, którego twórczość związana jest z ziemią kresową.

Bank pożyczkowy dla urzędników

Ag. Echo donosi:

Chcąc wyrwać szerokie rzesze urzędnicze z rąk lichwiarskich — kompetentne czynniki zainteresowały się sprawą powstania banku pożyczkowego dla inteligencji pracującej.

Radio warszawskie

SOBOTA, 19 czerwca

6.15 Pieśń. 6.18 Gimnastyka. 6.38 Muz. (płyty). 7.00 Dzien. por. 7.10 Muz. (płyty). 7.15 Aud. dla poborowych. 7.35 Muz. (płyty). 8.00 Aud. dla szkół. 11.30 Śpiewajmy piosenki — poprowadzi prof. Bronisław Rutkowski. 12.00 Hejnał. 12.03 Dzien. południ. 12.15 Pasieka w czerwcu — pog. 12.25 Kapela Ludowa F. Dzierżanowskiego. 15.45 Wiad. gospod. 16.00 Teatr Wyobraźni dla dzieci. 16.30 Tańce koncertowe — w wyk. ork. pod dyr. A. Hermana. 17.20 Pieśni ludowe śląskie. 17.50 W archipelagu trockim — pog. wygł. Jan Bułhak. 18.00 Nasz program. 18.10 Program na jutro. 18.15 Wiązanki jazzowe (płyty). 18.50 Pog. akt. 19.00 Zespół St. Rachonia. 19.40 Pog. akt. 19.50 Wiadom. sportowe. 20.00 Aud. dla Polaków za granicą. 20.45 Dzien. wiecz. 20.55 Nowiny leśne. 21.05 Z różnych stron świata. 21.45 Nowości literackie. 22.00 Rec. śpiewaczy A. Szlemińskiej. 22.20 Tr. Kongresu Młodej Wsi. 22.50 Dzien. wiecz.

WARSZAWA II: 13.00 Muz. rozrywkowa (płyty). 14.00 Parę informacji i Program. 14.06 „Cyrulik Sewilski“ — opera komiczna. W przerwie ok. g. 15.00: Życie kulturalne stolicy. 22.00 Wiad. Sportowe. 22.05 Zespół S. Rachonia i M. Demar-Mikuszewski — piosenki. 23.00 Grzeczność — monolog. 23.15 Muz. tan. (płyty.

NIEDZIELA, 20 czerwca

8.00 Pieśń. 8.03 Dzien. por. 8.15 Aud. dla wsi. 9.00 W 18-tą rocznicę powrotu do kraju IV Dyw. Strzelców gen. Żeligowskiego. 10.00 Tr. Kongresu Związku Młodej Wsi. 21.00 Hejnał. 12.03 „Tatry“ — konc. 13.00 Przegląd kulturalny. 13.10 Koncert rozrywkowy. 14.40 Aud. dla dzieci. 15.00 Aud. dla wsi. 16.00 Melodie i tańce mazurskie. 16.30 I. Paderewski (płyty). 17.00 „Cytryny Sycylijskie“ — komedia Luigi Pirandello (wznowienie). 17.30 Reportaż z życia. 18.00 — 20.00 Kawa przy mikrofonie (z Wilna). 20.00 Muz. lekka i piosenki (płyty). 20.35 Program. 20.40 Przegląd polityczny. 20.50 Dzien. wiecz. 21.10 Kukułka Wileńska. 21.40 Tr. meczu piłkarskiego Kraków — Berlin. 21.50 Wiad. sportowe. 22.05 Koncert solistów. 22.55 Dzien. wiecz.

WARSZAWA II.

15.00 Koncert zespołu J. Stena. 16.00 Rapsodia (płyty). 16.58 Program. 22.00 Wiad. sportowe. 22.05 Muz. tan. (płyty).

E. C. Bentley i H. W. Allen — 66)

ŚMIERĆ FILANTROPA

(przekład z angielskiego B. Kopelówny

Ród Astalysów zawsze słynął z zamiłowania do wiedzy tajemnej. Ponoć hrabia Baltazar, alchemik i magik, pierwszy dołączył Chimerę do herbu rodowego. Zrobił on wielki majątek — co przypisywali mniej szczęśliwi ludzie czarnej magii i bezbożnym stosunkom z diabłem — i wybudował Pałac Chimery. Obecny hrabia w poszukiwaniu wiedzy hołdował tradycji rodzinnej. Specjalnym zainteresowaniem otoczył problemy świadomości. Studiował hypnotyzm i przeprowadzał eksperymenty z narkotykami.

Monsieur Gautier z całą szczerością przyznał się, iż potępia tego rodzaju badania. W jego opinii im mniej człowiek wie o „sztucznych rajach“ — tym lepiej. Przyznał jednak również, że wiedza, zdobyta przez hrabiego, przyniosła mu praktyczne korzyści — dzięki niej bowiem otrzymał on w czasie wojny wysokie stanowisko w Departamencie Gazów Trujących.

Później porwała hrabiego nowomodna nauka psychologii — i wydał drukiem wiele monografii i traktatów, dzięki którym zyskał poważną reputację wśród ekspertów.

— Ja tam nie jestem za grosz psychologiem — rzekł księgarz, podkreślając tę uwagę ruchem długich, artystycznych rąk. — Należę do starej szkoły, do pokolenia, które przeżyło rok 1870. Dla mnie życie doczesne, ojczyzna, nasza ukochana Francja — to jest jedyna rzeczywistość, a po śmierci nic. Ale pan hrabia ma pomysły. Jego badania zaprowadziły go na dziwne drogi, — czasami zaszczyca mnie dyskusją w mojej księgarni, gdy przeglądamy wydane ostatnio książki. Raz napisał małą książeczkę którą zatytułował „Wszechświat Własny“, — stąd właśnie wziął on nazwę „Małego Wszechświata“ — tego własnego świata, w którym każdy z nas zamieszkuje i z którego nigdy nie zdoła się wydostać.

— Teraz rozumiem — wykrzyknął Trent. — Czytałem tę książkę... Była tłomaczona na język angielski pod tytułem „Indywidualny Wszechświat“.

Mgliste wspomnienie tej książeczki tkwiło właściwie w zakamarkach jego mózgu od chwili, gdy zobaczył dziwaczną nazwę hotelu. Swego czasu zwrócił uwagę na tę pracę, w szczególności ze względu na czar osobowości autora, przebijający się nawet poprzez zamazane lustro przekładu. Widoczna sympatia i szacunek, z jakimi księgarz odnosił się do człowieka, którego poglądom był głęboko przeciwny — stanowiły dowód, że hrabia był takim właśnie człowiekiem.

Książka wydana została przez jedną z tych firm, które specjalizują się w pracach z dziedziny magii. astrologii i okultyzmu w ogólności; chociaż nie było właściwie nic z okultyzmu czy magii w „Indywidualnym Wszechświecie“. Było to tylko rozwinięcie teorii Berkeley'a i Kanta, oparte o zasadę, że nie znamy rzeczy samych w sobie — i że człowiek żyje w swoim odrębnym świecie, którego ośrodek sam stanowi, chociaż może mieć wiele rzeczy wspólnych z innymi ludźmi, — a więc, że celem istnienia musi być rozwój świadomości.

Główna część książki dotyczyła seryj eksperymentów z narkotykami i środkami podniecającymi, które mają zdolność pobudzania świadomości w dobrym lub złym kierunku, przeistaczając „Indywidualny Wszechświat“ w piekło majaczeń, albo też wzbogacając świadomość i rozszerzając ją poza trójwymiarową egzystencję.

— Ale... — rzekł Trent — nazwisko autora?... Zapomniałem je, lecz chyba nie było: „Astalys“?

— Hrabia nie pisał nigdy pod własnym nazwiskiem Pseudonim jego jest Pierre Deffaux. Była to dziwna książka, a według mnie — niebezpieczna. Jak powiedziałem, nie lubię sztucznych rajów. Niestety, wypadki potwierdziły, że miałem rację.

(D. c. n.)

ŻYCIE WARSZAWY

Rubryka ludzkich nieszczęść

SAMOBÓJSTWO.

29-letni Józef Woźniak, bez zajęcia (Pruszków), otruł się esencją octową w bramie domu Hoża 5. Pogotowie przewiozło desperata do szpitala św. Łazarza.

NIE WYCHYLAĆ SIĘ Z TRAMWAJÓW!

Jadący tramwajem linii „Z“ handlowiec, 30-letni Edward Derecki (Górczewska 95), wskutek zbytniego wychylenia się, uderzył się o słup, doznając poranienia głowy i lewego przedramienia.

PORAŻENIE PRĄDEM.

Na stacji kolejowej w Szczęśliwicach, w czasie pracy doznał porażenia prądem nóg 38-letni Marian Grubski (Wolska 167), elektromonter P. K. P. Nieszczęśliwego przewieziono do szpitala kolejowego św. Wojciecha.

BELKA PRZYGNIOTŁA 2-CH ROBOTNIKÓW.

Na zajętych przy budowie domu na rogu ul. Mokotowskiej i Polnej, 33-letniego Józefa Krajewskiego (Bocheńska 21) i 26-letniego Stanisława Gromulskiego (wieś Augustówka, gm. Wilanów), spadła belka. Doznali oni potłuczenia głowy i rąk. Poszwankowanych przewieziono na stację Pogotowia.

UPADEK Z II PIĘTRA.

40-letni Jan Borczuch, blacharz (Korzona 81), w czasie naprawy dachu na 2-piętrowym domu przy ul. Gocławskiej 10, stracił równowagę i spadł. Ogólnie potłuczonego i poranionego Pogotowie przewiozło do szpitala Przemienienia Pańskiego.

Z PRZEMĘCZENIA.

60-letni Kazimierz Stefankiewicz, dorożkarz (Wolska 26), zdrzemnął się na rogu ul. Marszałkowskiej i Świętokrzyskiej i spadł z kozła dorożki, doznając potłuczenia pleców. Nieszczęśliwego przewieziono na obserwację na stację Pogotowia.

W TRYBACH MASZYNY.

W fabryce przy ul. Karolkowej 41, robotnik, 43-letni Stanisław Olszewski (Błońska 9), w czasie pracy, doznał zmiażdżenia palców prawej ręki. Przewieziono go do szpitala na Czystem.

Kronika Organizacyjna

BACZNOŚĆ BUDOWLANI

Zebranie członków Partii zatrudnionych w przemyśle budowlanym odbędzie się w niedzielę dn. 20 b. m. o godz. 10 rano ul. Kaeza 7.

KOMUNIKAT W. O. K. R-u

Zapowiadany odczyt tow. Kazimierza Czapińskiego n. t. **„Co się dzieje w Rosji, po ostatnich procesach“** — dla członków Partii, odbędzie się dn. 25 czerwca (piątek) o godz. 7 wiecz. w sali „Ateneum“ ul. Czerwonego Krzyża 20.

BACZNOŚĆ WŁÓKNIARZE!

W niedzielę dn. 20.VI 1937 r. o g. 9-ej w pierwszym i o g. 10 w drugim terminie odbędzie się Doroczne Walne Zebranie członków Związku. Na porządku dziennym: sprawozdanie z działalności Związku i wybory władz. Obecność obowiązkowa. Członkowie obowiązani są mieć przy sobie książeczki związkowe.

Łańcuch na obozy letnie dla dzieci robotniczych

Tow. Z. Żurkówna wpłaca zł 2.— i wzywa tow. tow. W. i T. Wawrzyńskich, M. Niemyńską, H. Zmorzyńskiego.

Tow. L. Górniak składa zł ?.—.

WYCIECZKA STATKIEM DO BUCHNIKA k/JABŁONNY

W niedzielę dnia 20 b. m. odbędzie się wycieczka statkiem do Buchnika k/Jabłonny. Odjazd z przystani koło mostu Kierbedzia o godz. 7.30 rano, powrót wieczorem. Podczas wycieczki przygrywać będzie orkiestra. Bilety w cenie zł. 1.50 dla młodzieży i zł. 2.00 dla starszych w obie strony można kupić w administracji „Robotnika“ (Warecka 7 I piętro) w godz. 8 — 15-ta lub na dzielnicach i w zw. zawodowych.

Wycieczkę urządza Oddział Warsz. R. T. P. D.

J. K.

Z miasta

PLAC MARSZ. PIŁSUDSKIEGO BĘDZIE ZAZIELENIONY.

Na całym placu marsz. Piłsudskiego ma być urządzony wielki trawnik z przejściami dla pieszych w kilku kierunkach.

Roboty zaczną się po rewji wojskowej z okazji pobytu króla rumuńskiego. Trawnik na pl. Marszałka traktowany jest jako tymczasowy, bowiem plac ten otrzyma w przyszłości inną szatę w związku z rozwiązaniem dojazdu do mostu na Karowej.

JESIOTRY WIŚLANE POD OCHRONĄ.

Jesiotr wiślany jest pod szczególną ochroną. Istnieje zakaz łowienia tej wymierającej w Wiśle rzadkiej ryby. Podczas kontroli sklepowej starostwo północne ujawniło w kilku rybiarskich sklepach jesiotry Poznano, iż pochodzą od rybaków nadwiślańskich. W wyniku tego przeciw winnych sprzedaży i łowienia wytoczone sprawy karno - administracyjne.

POBÓR.

Dnia 19 b. m. mają zgłosić się do kom. I zam. w obr. komisariatu XXVI nazwiska od Ł, M, N, P. Do kom. 2 zam. w komis. III P. P. nazwiska od S do Szel i U. Do komisji 4 zamieszkali w komis. XIX/XXII P. P. nazwiska od P i S.

LETNIA EPIDEMIA ANGINY.

Mimo sezonu letniego lekarze stołeczni obserwują w r. b. liczne wypadki zachorowań, występujących zazwyczaj w okresie chłodów i wahania temperatury. W ostatnich dniach na terenie stolicy znacznie wzmogły się zachorowania na anginę. Ma ona jednak przebieg bardzo lekki.

OGŁOSZENIA DROBNE

Dykty, forniery, listwy Stefan Choromański. Żórawia 26, telefon 9-10-47.

ROWERY balonowe **85**
Dogodne warunki.
„Brem-ton“ Marszałkowska 137. Podwórze.

Jeszcze jedno tow. ubezpieczeń w likwidacji

Do liczby likwidujących się towarzystw asekuracyjnych przybyło obecnie jeszcze jedno, bowiem dnia 14 b. m. ogłosiło likwidację towarzystwo ubezpieczeń „Przyszłość“. Towarzystwo to było związane z osławionym „Feniksem“ w miesiącu zaś wrześniu ub. r. za sprawą p. B. Chomicza znalazło się ono w rękach Komunalnej Kasy Oszczędności pow. Warszawskiego.

Niestety nie wyszło to, jak widać, instytucji na zdrowie.

„Zazdrość i Medycyna“ jako sztuka sceniczna

Głośna powieść Michała Choromańskiego, „Zazdrość i Medycyna“, która uzyskała Nagrodę Literacką, została przerobiona na scenę i w pierwszych dniach lipca ukaże się w postaci sztuki w 3 aktach (7 obrazach), na scenie teatru Atenum. Obok Bogusława Samborskiego, grającego główną męską rolę Widmara, wystąpią artyści Miejskiego Teatru we Lwowie: Elżbieta Dziewońska i Lucjan Krzemieński. Sztukę reżyseruje Leon Schiller, dekoracje projektuje Stanisław Cegielski.

DO CZERSKA I GÓRY KALWARII

Towarzystwo Przyjaciół Historii Warszawy **urządza w dniu 20 b. m. w niedzielę wycieczkę popularno-naukową do Czerska i Góry Kalwarii. Prowadzi p. mgr. Maria Józefowicz i p. inż. Bohdan Guerquin. Dojazd indywidualny pociągiem kolejki grójeckiej odchodzącym z Warszawy o. godz. 9,30 (godzina ścisła). Cena biletu w jedną stronę 1 zł 50 gr. Zbiórka na przystanku kolejki w Górze Kalwarii. Do przejścia około 3 klm.**

Nasza Rubryka

TAPICER przerabia meble, materace, zakłada firanki, najtaniej. Yyjeżdża do majątków. Tel. 9.57.57.

ANGIELSKI język daje znajomość wszechświata! Nauka angielskiego w domach i na warunkach przystępnych. Profesor tłumaczy wszelkie angielskie korespondencje.

Oferty proszę składać w Administracji „Robotnika“ pod „London“.

Panów Redaktorów wyręczę w prowadzeniu korekty na czas wywczasów wakacyjnych. Upraszam o łaskawe oferty w Administracji „Robotnika“ pod „Zastępstwo“.

BEZROBOTNY, nie otrzymujący znikąd żadnej pomocy, wraz z żoną, dzieckiem i matką zwraca się o zaofiarowanie mu jakiejkolwiek pracy oraz doraźnej pomocy w postaci ubrania i butów. Wiad. do Adm. „Rob.“ dla „Władysława P. z Zielonki“.

Ze swej strony dodajemy, że zasługuje na pomoc.

Co grają w teatrach?

TEATR NARODOWY: dziś sztuka Zawieyskiego p. t. „Powrót Przełęckiego“.

TEATR POLSKI: gra sztukę A. Nowaczyńskiego „Cezar i Człowiek“.

TEATR NOWY: dziś komedia „Wolna Kobieta“ Salacrou.

TEATR MAŁY: Gra nową komedię A. Cwojdzińskiego p. t. „Freuda Teoria Snów“.

TEATR LETNI: dziś amerykańska komedia muzyczna „Król Włóczęgów“.

TEATR KAMERALNY. Dziś komedia J. Berra i L. Verneunila p. t. „Mecenas Bolbec i jego mąż“.

TEATR MALICKIEJ daje dziś o 8 wiecz. „Małą Kitty i wielką politykę“.

CYRULIK WARSZAWSKI: Dziś rewia „Słońce w Cyruliku“ z H. Ordonówną Lawińskim i Zniczem na czele zespołu.

TEATR ROZMAITOŚCI: Dziś „Wesoły Emil“.

TEATR „WIELKA REWIA“ (Karowa 18). Codziennie komedia muzyczna p. t. „Podwójne życie panny Leny“.

TEATR LUDOWY (Obożna 1/3) Codziennie „Wesele Kujawskie“.

TETR 8.15: Daje codziennie wspaniała operetkę „Wiktoria i jej huzar“.

ROSYJSKIE STUDIO DRAMATYCZNE (Nowy Świat 19). Do 27 b. m. sztuka Czechowa „Wujaszek Wania“.

Z teatrów warszawskich

TEATR POLSKI: „Cezar i człowiek“. Sztuka w 3-ch aktach, Adolfa Nowaczyńskiego. Inscenizacja i reżyseria: Aleksander Węgierko.

Nareszcie sztuka polska, nad którą warto zastanowić się i spędzić chwil kilka w zadumie.

Sam pomysł autora — rzucenia pączkującego Kopernika na wzorzyste tło dworu Borgiów i zestawienia go z Cezarem Borgia świadczy chlubnie o intencji historycznej Adolfa Nowaczyńskiego, lubującego się w cyzelatorstwie kolorytu miejsca i czasu.

Zestawienie bowiem takich dwóch typów jak tyran, despota, dyktator w małej skali i — uczony o wiekuistej sławie — jest to temat równie żywo pochłaniający współczesnych myślących europejczyków, wydanych na pastwę różnego rodzaju niedonoszonych „wodzów“.

Temat dramatu został wybrany świetnie, nie udało się jednak autorowi w jednakiej mierze rozwinąć psychologii dyktatury.

Postać Kopernika, pozbawiona wszelkich ludzkich skaz i słabości, zarysowuje się monumentalnie na tle urozmaiconej akcji dramatu jako typ „człowieka“ wiecznego, unoszącego się ponad zmysłowe popędy i despotyczne urojenia tymczasowych władców świata.

W tym posagowym przedstawieniu postaci wielkiego Polaka i największego z architektów kosmicznej przestrzeni tkwi, oczywiście, świadomy abstrakcjonizm, który aureolą wieków otacza skronie łamiącego się w sobie i z trudnościami życiowymi burzyciela wiekowych przesądów.

Nowaczyński ułatwił sobie jednak zadanie przedstawiając nam niejako Kopernika „na eksport“, Kopernika - Sarmatę na dworze Borgiów, wplątanego w sieci miłosnych zabiegów wyidealizowanej Lukrecji.

Nawiasem mówiąc, ten urok czy wpływ, jaki wywiera Kopernik na Lukrecję nie zawsze jest dramatyczne dość jasny i poddawczy. Wstępna rewelacyjna rzekomo dla Lukrecji nauka czy prelekcja Kopernika, która powinnaby niejako wzruszyć urokiem niezgłębionej tajemnicy niebios, otwartych dla oczu dalekosiężnych astronoma, — polega poprostu na wyliczeniu gwiazdozbiorów. To trochę za mało. W innych wypadkach ten Kopernik, jeśli się nie mylę, wie trochę za dużo. Że alfa Centaura jest gwiazdą najbliższą systematu słonecznego i paralaksą gwiazd stałych — jest to odkrycie znacznie późniejsze, któremu Kopernik utorował wprawdzie drogę, lecz jemu samemu jeszcze nieznane.

Dzięki temu, że akcja dramatu odbywa się na obczyźnie, daleka i legendarna dla Lukrecji Sarmatia przedstawiona jest tutaj niejako jako ojczyzna astronomów, wylęgarnia myślicieli. Ta sugestia, wygodna „na eksport“ — nie jest jednak zbyt pewna. Wprawdzie Alma Mater krakowska słynęła szeroko, nie w Polsce jednak Kopernik znalazł uczniów i następców, Keplera, Galileusza, Bruna i Newtona, nie w lesistej Sarmacji — tę atmosferę myślową, w której dzieło swe począł.

Z większą prawdą historyczną przedstawia Stefan Żeromski w „Wietrze od morza“ tragiczne osamotnienie nieśmiertelnego gwiaździarza, niepojętego dla otoczenia, oderwanego od ziemi, zagubionego myślą w pomyślanych światach.

Nowaczyński unika tych wszystkich, przykrych dla serca polskiego, wspomnień i konkretnostek życia argonauty niebios, czyniąc zeń prawdziwie piękny, oderwany symbol tragicznego wysiłku najwyższego wzniesienia się myśli ludzkiej, która w ekstazie swych podniebnych lotów nieskażona, daleka ,obca, obojętna mija bezdroża szaleństwa ludzkiego, obłędu i samoomamienia. W świetle tego zestawienia całe wspaniałe i zbrodnicze życie wszystkich Borgiów, królów, potentatów i dyktatorów świata — jest śmieszną złudą istnienia jednodniowej jętki wobec kosmicznego oddechu wiekuistej prawdy bytu, której kapłanem jest skromny, cichy i szary toruński myśliciel.

Wdzięczność głęboką winniśmy Nowaczyńskiemu, że przez chwil kilka pozwolił nam odetchnąć świeżym i czystym powiewem rodzącej się myśli i w naszych czasach najplugawszego łajdactwa, serwilizmu i sprzedawczykostwa przypomniał o pionie moralnym tego, który w obliczu oskarżeń o herezję i stosu zachował nieskażone spojrzenie człowieka wiecznego.

Materiał językowy Nowaczyńskiego gromadzony na przestrzeni wieków od w. XIV („na początku“) aż do Krasickiego nie jest zbytnio jednolity i w sposób dowolny szafuje wyrazami z różnych epoki uwarstwień językowych.

Sztukę Nowaczyńskiego w inscenizacji Aleksandra Węgierki wystawiono pomysłowo, starannie i reprezentacyjnie.

W roli Kopernika wystąpił młody aktor p. Kazimierz Wilamowski, który zarówno fizycznie jak psychicznie doskonale odtworzył skupioną i zwartą w sobie monumentalną postać myśliciela. Ta rola pozwala p. Wilamowskiemu rokować jak najlepszą przyszłość.

P. Nina Andryczówna głęboko wczuła się i wżyła w rolę Donny Lucji, zaświadczając chlubnie o szerokich możliwościach swego talentu. Mniej udany był K. Junosza-Stępowski w roli Cezara Borgii, nie uznał po prostu za stosowne ani przejąć się swą rolą, ani uwypuklić właściwych jej akcentów.

Doskonały, jak zwykle, Gustaw Buszyński, kreował rolę kardynała Farnese, p. Zofia Grabowska godnie się zaprezentowała w roli Monny Sacii.

Z pozostałych ról wyróżnić należy p. Samborskiego i p. Chodeckiego w roli Macchiavella.

Żałować należy, że tak poważną i interesującą sztukę wystawiono w końcu sezonu, gdy sama atmosfera nie sprzyja głębszemu zainteresowaniu się utworem, który by w pełni na to zasługiwał.

Wspaniałe kostiumy i dekoracje projektowała p. Zofia Węgierkowa.

J. N. MILLER

Co wyświetlają Kina?

ADRIA: „Krew na morzu“.
APOLLO: „Kłopoty sportowca“.
ANTINEA: „Mały król“.
AMOR: „Markiza Yorisaka“ i „Casino de Paris“.
AKRON: „Diabeł dzikiego zachodu“ i „Kukaracza“.
AS: „Srebrne ostrogi“.
ATLANTIC: „Brutal“.
BAŁTYK: „Przerwana pieśń“.
BIS: „Zaufałam ci“.
CZARY: „Człowiek - lew“.
CAPITOL: „Kariera panny Joanny“ i „Północ woła“.
CASINO: „Ty co w Ostrej Bramie“
COLOSSEUM: „Zabiłem“ reż. Sternberga.
ELITE: „Żona czy sekretarka“ i „Cissy“.
EUROPA: „Sam Dodsworth“.
FAMA: „Łowca przygód“ i „Kłopoty sportowca“.
FILHARMONIA: „Narzeczona z Wiednia“ z Martą Eggerth.
FORUM: „Sprawa Nr. 444“ i „Jadzia“.
FLORIDA: „Morderstwo w kasynie“ i „Mord na transatlantyku“.
GDYNIA: „Czarny hrabia“.
GLORIA: „Bohaterska Brygada“ i „Kocha, lubi, szanuje“.
HOLLWOOD: „Wyspa w płomieniach“.
HELIOS: „Noc w operze“, Bohater z Texasu“.
ITALIA: „Walc królewski“.
IMPERIAL: „Srebrna torpeda“.
KOMETA: ‚Tydzień przed ślubem“.

LOS: „Cyrk na okręcie“.
MASKA: „Mała mateczka“.
MARS: „Stradivari“.
MEWA: „Za chwilę szczęścia“ i „Królowa dżungli“.
MUCHA: „Imitacja życia i „Ex-żona“.
MAJESTIC: „Ucieczka Tarzana“.

MIEJSKIE: „Wielki plan“.

NOWA TOMBOLA: „Bengali“ i „Mały lord„.
PRASKIE OKO: „Moja gwiazdeczka“ i „Pięcioraczki“.
PAN: „Dorożkarz nr. 13“.
PETIT TRIANON: „W cieniu samotnej sosny“ i „Jej pierwsza miłość“.
POPULARNY: „Sym admirała“ i rewia.
PROMIEŃ: „Z agrzech“ i „Dodek na froncie“.
PRAGA: „Władca podwodnego świata“.
RAJ: „Burza nad Andami“ i polski film.
RIALTO: „Hollywood“.
RENA: „Caranga“ i „Napad na Kongo“.
RIVIERA (Leszno 2): „Ich noce“ i „Całe miasto o tym mówi“.
ROMA: „Dzikie ścieżki“.
ROXY: „Ilonka“ i „Papua“.
SOKÓŁ: „Bohater dnia“ i „Niedokończona symfonia“.
SORRENTO: „Całe miasto o tym mówi“ i „4½ muszkieterów“.
STYLOWY: „Darmozjad“.
ŚWIAT: „Rok 2.000“.
ŚWIATOWID: „Ostatni Mohikanin“.
SFINKS: „Zabronione szczęście“ z Mary Oberon.
ŚWIT: „Dzisiejsze czasy“ z Chaplinem.
STUDIO: „Zwyciężyły kobiety“.
TON: „Romeo i Julia“.
UCIECHA: „Nicpoń“.
UNIA: „Biały Tarzan“ i rewia.

Redaktor odpowiedzialny: LUDWIK WINTEROK

Odbito w drukarni Sp. Nakładowo Wydawniczej „Robotnik“, Warszawa, Warecka 7.